

Januar
1980

LOVEC

1 glasilo Lovski zveze Slovenije

*V letu 1980
obilo zdravja,
zadovoljstva,
uspehov pri varstvu divjadi
in lovski — dober pogled!*

Lovec

IZ VSEBINE:

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXIII., št. 1
januar—prosinec 1980

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.

Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Uredniški odbor

Tone Svetina, glavni urednik, France Cvenkel,
odgovorni urednik, Miha Adamič, Drago Bitenc,
Janez Černač, Ivan Nemeč, Ciril Štrumbelj,
Veljko Varičak

Urednik: Boris Leskovic

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta,
v januarju.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.
Ta številka je izšla v 20.300 izvodih.

Letni prispevek zveze lovskih druženj po članu LD

Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana
tudi naročnina za glasilo Lovec za leto 1980,
bo določila skupščina LZS na svoji prvi seji,
prav tako naročnino za nečlane in za inozemstvo
ter ceno za posamezen izvod.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila Lovec, Župančičeva 9 —
p. p. 505, 61001 Ljubljana.

Telefon (061) 21 245 in 21 819.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malim oglasom:

do 17 besed 70 din, od 15 do 25 besed 90 din,
od 25 do 30 besed 200 din. Za vsako nadaljnjo
besedo 8 din. Za člane lovskih organizacij v
SR Sloveniji velja polovična cena.
Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun **Lovske zveze Slovenije:**
50101-678-47158.

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Divji prašiči — ozimca in lanščaka — pri iskanju hrane

Foto Janez Černač, Diana

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA:

Januarska razglednica

Foto Ivo Napotnik

Lojze Briški	2	Na pragu novega leta usmerimo naš korak k novim uspehom
Janez Černač	4	Skrb za krajino in divjad v lovskogojitvenih območjih
Rolf Hennig — B. Krže	7	Gojitev divjih prašičev — lovsko pravično in času primerno
Slavko Kovač	11	Škodljivi psi v lovišču
Karel Gošler	12	Steklina v SR Sloveniji (mesečno poročilo, nadaljevanje iz leta 1979)
Rado Košir	13	Zimski lov v naših gorah
Po lovskem svetu:	15	Simpozij o medvedu v Romuniji — Lado Švigelj
	17	Močvirje Okavango — Gustav Ozmeč
Lovska organizacija:	20	Lovci zgradili in vzeli v varstvo »kurirsko javko« — Rok
	22	Vse lovske družine naj bi v svojo dejavnost vključevale varstvo naravnega okolja! — G. Pavlič
Jubilanti:	24	
Lovski opornik:	25	Še o škodljivem psu v lovišču — D. Robert
	26	Prevara — Š. Martinec
V spomin:	26	
Lovska kinologija:	27	Lovsko kinološko društvo Kočevje je zaživel — J. Vester Tako naj se ne sodi na PNZ! — M. Kranjc
Šaljive:	30	

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) in na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

			
medved	divji prašič	srna in mladič do 15. I.	volk
			
divja mačka	jazbec	zlatica in belica	dihur
			
			njivska gos do 15. I.
			
mlakarica, črna lisica, regeljč, kreheljč do 15. I.	fazan do 15. I.	kozica do 15. I.	veliki kljunač do 15. I.
			
		kragulj	skobec

11. I. vzhod ob 7.42 in zahod ob 16.37

26. I. vzhod ob 7.32 in zahod ob 16.57

= 2. I.,

= 10. I.,

= 17. I.,

= 24. I.

Na pragu novega leta usmerimo naš korak k novim uspehom

Lojze Briški, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije

Izteka se osem desetletij tega nemirnega stoletja, v katerem je človeštvo s svojim umom, s svojim delom doseglo tako silen napredek, doseglo tako sijajne uspehe in zmage, doživelo pa tudi strahotne brodolome. Nesluteni razvoj znanosti in proizvodnih sil, pričetek atomske dobe, osvajanje vesolja, zmage socialističnih revolucij, osvoboditev številnih narodov so veličastni dosežki človeškega znanja, dela in poguma. Toda strahote dveh svetovnih in nekaj sto manjših vojn, trpljenje, lakote in ponižanja milijonov ljudi našega planeta so grozljivi davek dvajsetega stoletja.

Burna dogajanja tega časa niso šla mimo nas, mimo našega naroda, mimo naših delavcev in drugih ustvarjalcev. Pa tudi molče in nedejavno jih nismo spremljali in prevzemali. Pogumno in odločno smo se uprli krivicam, izkoriščanju in tiranstvu. Slovenski narod je zbral moči, ki so v njem tlele, se dvignil in se kot enakopraven uvrstil v družino narodov, s svojo delovno in borbeno zagnanostjo. Skupaj z bratskimi narodi in narodnostmi Jugoslavije ter drugimi naprednimi silami krčimo pot pravičnejši in bolj človeški podobi sveta; namreč z delom, sodelovanjem, demokracijo in svobodo ter vse to tudi izpričujemo tako v mednarodnih kot notranjih odnosih.

Tok velikih svetovnih in domačih dogajanj se zrcali tudi v razvoju in delu slovenske lovske organizacije. Pred dvainsedemdesetimi leti je peščica slovenskih lovcev v Ljubljani ustanovila Slovensko lovsko društvo. Loviti so hoteli brez gospodovalnosti tujih gospodarjev in na lovih govoriti v domačem jeziku.

In danes? Nad 19 tisoč organiziranih lovcev SR Slovenije upravlja številna lovišča od lendavskih gorc do primorskih obal, od gorenjskih vršacev do belokranjskih poljan. Lovci vseh slojev in poklicev, enakopravnih v pravicah in dolžno-

stih — lovska organizacija brez elitništva, oborožena s kulturo in znanjem!

Vendar, ali ne kaže razmisliti o naši odgovornosti. To še posebej, ker doseženo ni enkrat za vselej dano in ker živimo v času, polnem nevarnih protislovij. Razmisliti moramo o naši odgovornosti do lastnega in skupnega, do družbenega razvoja, o tem, kaj smo kot samoupravljalci in člani Socialistične zveze delovnega ljudstva dolžni še storiti za rast naše socialistične samoupravne skupnosti, za našo neodvisnost, neuvrščenost, za mir na svetu. Člani lovske organizacije pa smo še posebej dolžni razmisliti tudi o našem delu in odgovornosti za nadaljnji razvoj lovstva in lovske organizacije.

Poleg energije, prehrane in surovin postaja skrb za zdravo človekovo okolje eno izmed osrednjih vprašanj naše dobe. Ta skrb pa pomeni predvsem ohranjanje in izboljševanje ravnesje med človekom in naravo ter še posebej čuvati rastlinski in živalski svet v njunem naravnem ravnotežju. Rušiti to ravnotežje pomeni spreminjati ga v škodo ali korist enega ali drugega in s tem usodno posegati v življenje narave, v naše okolje.

Del narave, del človekovega okolja je tudi divjad. Zato se mora obča družbena skrb za okolje in posebej tudi ustavna odgovornost za ohranitev divjadi odražati v ukrepih družbenopolitičnih skupnosti ter drugih organizacij in organov, katerih interes je povezan z urejanjem prostora. Več kakor na dlani je spoznanje, da je ohranjanje in gojiti divjad mogoče le s čuvanjem in urejanjem za divjad primerne biotopa. To naj bi dosegli z dogovorjenimi in uskladenimi ukrepi lovskih, kmetijskih, gozdarskih in drugih organizacij v lovskogojitvenih območjih, a tudi širše. Prvi napori in prvi koraki v tej smeri so narejeni.

Tudi nekaj uspehov je, sicer pa tudi pri tem velja, da je vsak začetek težak.

Razprave o vprašanjih, ki so povezane z napori za zaščito in gojitev divjadi, bomo morali spodbuditi in predlagati tudi v družbenopolitičnih organizacijah, zlasti v Socialistični zvezi delovnega ljudstva in v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti na vseh ravneh. V tem smislu smo Skupščini SR Slovenije že predlagali, da v program svojega dela za leto 1980 uvrsti razpravo o uresničevanju Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Nedvomno bo to tudi priložnost za ocenitev stanja in dela v lovskogojitvenih območjih, bo pa tudi spodbuda za obravnavo lovstva v skupščinah občin, krajevnih skupnosti in drugod.

Če v skrbi za ohranitev divjadi na prvem mestu poudarjamo obče družbeno prizadevanje, potem moramo takoj za tem pibiti nujnost večjega obsega znanstveno-raziskovalnega dela in njegove uporabe v praksi. Ob številčnem upadanju in celo zginevanju divjadi nekaterih vrst smo čestokrat pred vprašanjem, kje so temu vzroki? So mar v prevelikem in premalo preučnem posegu v življenjski prostor divjadi, so v hrupu in motenju divjadi v njenem okolju, so v nepravilnem odstrelu?

Dokler na ta in številna druga vprašanja ne bomo imeli jasnih in nedvoumnih odgovorov, tudi mnogi naši ukrepi ne bodo zadovoljivi in uspešni. (To ne pomeni, da na več vprašanj že nimamo ustreznih odgovorov, da tavamo v povsem neznanem, oziroma da so sedanji ukrepi in delo brez uspeha.) Zato moramo še zlasti sedaj, ko načrtujemo srednjeročni program razvoja lovstva za obdobje 1981-85 in njegovo vključevanje v prostorski plan SR Slovenije, posebno pozornost nameniti vključevanju problematike

Dom Lovske družine Smrekovec, ki je članica Zveze lovskih družin Celje

Foto I. Napotnik

s področja lovstva v programe znanstveno-raziskovalnega dela.

Posebno skrb moramo nameniti razvoju strokovnih kadrov, brez katerih ni možen napredek na nobenem področju, tudi v lovstvu ne. Skrb za razvoj strokovnih kadrov mora biti dolgoročna in s programi lovskih organizacij jasno opredeljena.

V prizadevanjih za ohranitev divjadi kot pomembnega dela naše naravne dediščine in zdravega človekovega okolja se kristalizirata tudi prava vloga in pomen lovske organizacije. Kolikor bolj se namreč lovska organizacija uveljavlja kot pobudnik ali nosilec raznih ukrepov za ohranitev divjadi, toliko večji postaja njen družbeni pomen, s tem pa tudi njen vpliv. Tako usmerjena dejavnost lovskih organizacij mora biti prisotna na vseh ravneh družbenopolitičnega življenja v krajevni skupnosti, občini, republiki ter v vseh samoupravnih skupnostih in drugih organizacijah.

To pomeni, da moramo v tej smeri našo dejavnost okrepiti v lovskih družinah, zvezah lovskih družin, organizacijah združenega dela, ki upravljajo lovišča, pa tudi v Lovski zvezi Slovenije.

V lovskih organizacijah izredno pozornost namenjamo razvoju demokratičnih in samoupravnih odnosov. Pred nekaj leti uveljavljeni delegatski odnosi in ustanovitev delegatskih skupščin zvez lovskih družin in Lovske zveze Slovenije pomenijo nov, velik korak v tem razvoju. Z njimi se je samoupravljanje v celotni zgradbi lovske organizacije močno razmahnilo in utrdilo, povezanost med lovskimi organizacijami je trdnjša, bolj samoupravna in demokratična.

To pa ne pomeni, da smo z doseženim lahko v vsem zadovoljni in da ni treba ničesar izboljšati ali spremeniti. Zlasti gre za dosledno izpeljavo mnenj, predlogov in pobud, ki se oblikujejo v lovskih družinah, a se nanje premalo odzivamo.

V lovskih družinah pa bo potrebno uveljaviti prakso, da o vseh pomembnejših vprašanjih, ki so na dnevnih redih skupščine zveze lovskih družin ali Lovske zveze Slovenije, razpravlja zbor lovcev (skupščina LD). Tudi glede doslednega uveljavljanja odgovornosti nismo še storili dovolj, saj se še vedno dogaja, da se posamezni sklepi prepočasi ali pa sploh ne uresničijo. Urejanju teh in drugih vprašanj, ki krepijo samoupravljanje v lovskih organizacijah, moramo v prihodnje namenjati vso skrb in pozornost. To tudi pomeni: uresničevati Titovo pobudo o kolektivnem delu in odgovornosti.

Smo na pragu novega leta, zato moramo naš pogled in korak usmeriti naprej, moramo se še odločneje spoprijeti z nalogami, ki so pred nami. Na temelju doseženega, na temelju bogatih izkušenj je naš pogled lahko jasen in naš korak trden.

Skrb za krajino in divjad v lovskogojitvenih območjih

Janez Černač

V tem letniku našega glasila bomo namenili lovskogojitvenim območjem več pozornosti. Po možnosti bomo v vsaki številki predstavili oz. obravnavali eno ali dve gojitveni območji. Članek ing. Janeza Černača, svetovalca za lovstvo in ribištvo sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je uvodni članek v skupini predvidenih člankov.

Lovskogojitvena območja predpisuje in jim določa okvirne naloge Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Na osnovi 32. člena omenjenega zakona je Izvršni svet Skupščine SRS, 1. 3. 1978, izdal Odlok o določitvi lovskogojitvenih območij v SR Sloveniji. Vsa SRS je razdeljena na 20 lovskogojitvenih območij in odlok tudi določa, katera lovišča zajema posamezno lovskogojitveno območje.

Predsedniki skupščin in izvršnih odborov zvez lovskih družin (ZLD) so se na posvetovanju, 23. 5. 1978, dogovorili, katere ZLD so do nadaljnjega nosilke strokovnih in administrativnih nalog posameznih lovskogojitvenih območij.

»Zaradi skladnejšega razvoja gospodarjenja z divjadjo in zagotovitve družbenega vpliva na gospodarjenje z divjadjo se za več lovišč izoblikuje lovskogojitveno območje. Lovskogojitveno območje se oblikuje ob upoštevanju velikosti življenjskega prostora glavnih vrst divjadi, ki je potreben za nemoten razvoj populacije teh vrst divjadi, zaradi ustreznega uravnovešenja strukture in številčnosti divjadi z drugim živalstvom in rastlinstvom v območju, kakor tudi zaradi usklajevanja interesov kmetijstva, gozdarstva in drugih zainteresiranih dejavnosti.«

Tako so zapisani v Zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč razlogi za ustanovitev lovskogojitvenih območij in postavljeni tudi cilji, ki jih želimo doseči. Te opredelitve našega dela smo sprejeli v letu 1976 s sedanjim zakonom po večletnih pripravah in postopkih, v katerih so lahko sodelovali vsi člani lovskih organizacij

Naj jih navedemo: 1. Koprsko lovskogojitveno območje (LGO) — ZLD Koper, 2. Soško LGO — ZLD Gorica, 3. Nanoško LGO — ZLD Postojna, 4. Notranjsko LGO — ZLD Notranjske, 5. Krmsko LGO — ZLD Ljubljana, 6. Kočevsko LGO — ZLD Kočevje, 7. Posavsko LGO — ZLD Novo mesto, 8. Zasavsko LGO — ZLD Zasavje-Trbovlje, 9. Bohorsko LGO — ZLD Posavje-Krško, 10. Dravsko LGO — ZLD Maribor, 11. Haloško LGO — ZLD Ptuj, 12. Pomursko LGO — ZLD Prekmurje, 13. Slovenskogoriško LGO — ZLD Maribor, 14. Pohorsko LGO — ZLD Maribor, 15. Karavanško LGO — ZLD Gorenjske, 16. Savinjsko LGO — ZLD Celje, 17. Loško LGO — ZLD Gorenjske, 18. Triglavsko LGO — ZLD Gorica, 19. Dolomitsko LGO — ZLD Ljubljana, 20. Domžalsko LGO — ZLD Ljubljana.

Na navedene zveze lovskih družin smo se obrnili, da v Lovcu po pooblaščenih avtorjih predstavijo našeta lovskogojitvena območja.

Uredništvo

in vsi drugi zainteresirani občani. Po tolikih letih priprav in že tri leta po sprejetju navedenega zakona lahko rečemo, da je bila ta pot temeljito premišljena, spremembe pa bistvena novost pri delu in v odnosih do drugih uporabnikov skupnega prirodnega prostora. Za tako pomembne premike pa je potrebna velika zavzetost, saj tolikšna sprememba v miselnosti in načinu dela

zahteva veliko moči in volje. Samo zapisana načela pa življenjske tokove prepočasi preusmerjajo, ali pa sploh teče vse po starih, že uhojenih poteh.

Torej je pred nami, po organizacijski plati pa bi morala biti že za nami, naloga, da spravimo v življenje čim prej in čim boljše tako napredna in koristna načela ter določila. Le v okviru lovskogojitvenih območij so namreč možnosti za uresničevanje posebnega družbenega interesa pri gospodarjenju z divjadjo.

Poseben družbeni interes pri gospodarjenju z divjadjo kot neločljivim delom prirodne krajine

Lovskogojitvena območja, določena z odlokom v Uradnem listu SRS, št. 7/78, so bila izoblikovana vzporedno s sedanjim zakonom po dolgoletnih pripravah. Pomenijo pa samo prostorsko razdelitev SR Slovenije na enote, v katerih je mogoče uresničevati vsebino družbenih dogovorov v določenih skupnih zadevah pri gospodarjenju z divjadjo in pri upravljanju lovišč. To pa je ohranjanje in vzpostavljanje biološkega ravnovesja ob upoštevanju ekoloških razmer na določenih površinah ter usklajevanje interesov v zvezi z divjadjo.

Torej so lovskogojitvena območja samo okviri in prostorske razmejitve za vsebino dela, ki pa je v družbenih dogovorih. Že do sedaj smo porabili preveč moči in besed za meje območij, ponekod pa se za to še vedno tratijo moči. Spori okrog tega, v katero območje spada lovišče lovske družine ali le del lovišča, gotovo sedaj ni na mestu, ko se dejansko še nismo lotili vsebine, ki naj jo predstavljajo določila družbenih dogovorov.

Šele večletno delo po območjih bo pokazalo, kje so potrebne spremembe. Spremembe pa so v življenju nujne zaradi spreminjajočih se razmer in zaradi razvoja, ne pa

zaradi prestiža in kapric posameznikov. Moči v lovskih organizacijah moramo predvsem usmeriti v urejanje odnosov do drugih podpisnikov družbenih dogovorov.

Družbeni dogovor sklenejo lovske organizacije, ki upravljajo lovišča, gozdnogospodarske organizacije združenega dela, kmetijske organizacije združenega dela, kmetijske zemljiške skupnosti, krajeвне skupnosti, samoupravne organizacije in skupnosti vodnega gospodarstva, varstva okolja, druge zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti ter občinske skupščine.

Že iz sestave podpisnikov, ki jih določa zakon, lahko sklenemo, da je bistvo prizadevanj usklajevati interese vseh, ki posegajo v prirodno krajino ali imajo v njej kakršnekoli interese. Še posebej pa postane to usklajevanje pomembno ob upoštevanju, da se štejejo za zadeve posebnega družbenega pomena:

- ohranjanje, vzdrževanje in izboljševanje življenjskih pogojev za divjad,

- izbira vrst divjadi,

- ohranjanje in vzdrževanje ustrezne sestave in števila divjadi.

Za napredno lovsko gospodarjenje je nujno usklajevati interese. Zavedamo se pomena in smotrnosti, da se je treba lotiti nege in rabe krajine takó, da zagotovimo njen obstoj in razvoj, s tem pa tudi obstoj in razvoj divjadi. Zato vsaj v lovskih organizacijah pri tem ne bi smelo biti zastojev, čeprav so potrebni veliki napori.

Ohranjati, vzdrževati in izboljševati življenjske možnosti za divjad, ohranjati in vzdrževati divjad v ustreznih strukturah in številu ter izbirati vrste divjadi so osnova planiranja. Torej se najpomembnejše naloge v lovstvu vežejo na prostorsko planiranje. Žal pa smo prehiteli z družbenimi dogovori pred sprejemom izhodišč prostorskega planiranja, oziroma smo oboje začeli pozno in neusklajeno. Zato bodo gotovo sedanja prizadevanja lovske organi-

Na lov v lovišču LD Jurovski dol

Foto J. Černač, Diana

zacije za skupna dogovorjena izhodišča pri prostorskem planiranju koristna in bodo bistveno pripomogla k sprejemanju družbenih dogovorov in njihovemu uresničevanju. Ponekod je zaradi časovne neuskladenosti med sprejemanjem družbenih dogovorov in prostorskim planiranjem prišlo do zastojev in dogovori še vedno niso sprejeti. Drugod pa so se lovske organizacije v dogovorih izognile nekaterim spornim in nejasnim sestavnim delom prostorskega planiranja (stalež, izločitev površin za divjad). Še posebej je pri tem manjkala rajonizacija, vsaj za veliko divjad nekaterih vrst (jelenjad, divji prašič).

Trajna naloga lovskih organizacij je, da aktivno spremljajo in sodelujejo pri dopolnjevanju tako družbenih dogovorov v lovskogojitvenih območjih kakor tudi pri prostorskem planiranju, ker sta krajina in divjad v stalnem spreminjanju zaradi razvoja populacij, združb in ekoloških sistemov.

Usklajevati pomeni priznavati tudi potrebe drugih

Uspešno usklajevanje je vedno skupen dogovor, sprejemljiv za vse sodelujočence usklajevanja. V našem družbenem dogovoru so sodelujočenci predvsem kmetijstvo, gozdarstvo in lovstvo. Dokler je usklajevanje zgolj teorija, je to zelo

preprosto. Težave pa nastanejo, ko je potrebno konkretno popustiti pri svojih interesih, da bi bil dogovor sprejemljiv tudi za druge prisotne v skupnem prostoru s svojim delom in programi.

V prostoru-krajini priznati potrebe tudi drugih pa pomeni: zavestno se odpovedati delu svojih koristi v prid skupnim interesom v prostoru. V krajini sta trajna nega in raba, kot vrhovno merilo, zagotovljeni le z uskladenimi programi in delom vseh. Vedno več pri posamezni dejavnosti pa še ne pomeni vedno bolje! Vedno bolje zagotavljajo uskladeni ukrepi med kmetijstvom, gozdarstvom in lovstvom, seveda s prednostnim vrstnim redom, ki ga na določenem prostoru predstavljajo in narekujejo prirodni pogoji.

Če gledamo na usklajevanje interesov v krajini kot lovci, se moramo zavedati, da smo pred obdobjem, ko se bomo odpovedovali največjim staležem divjadi kar na dveh ravneh. Prvo odpovedovanje smo deklarativno, ponekod pa tudi že v praksi sprejeli kot napreden odnos do mesojede divjadi v ekološkem sistemu.

Lovci se v praksi težko odpovedujemo divjadi, ki jo pred puško izločajo že zveri za svojo hrano. To odpovedovanje, ki mora biti v razumnih mejah, bo vsekakor v trajnejšo in dolgoročno korist divjadi in s tem tudi lovstvu.

Drugo področje odpovedovanja pa

Kjer gozd ni več naraven, je lovčeva pomoč nujna

Foto I. Fabjan

je pred nami zaradi potrebnega usklajevanja s kmetijstvom in gozdarstvom, ko bodo lovci vzdrževali le divjad takih vrst in v tolikem številu, da bo primerno možnostim v krajini in s tem uskladenost s kmetijskim pridelovanjem in pridobivanjem iz gozda.

Kmetijstvo in gozdarstvo pa bi se morali odpovedati svojim maksimalnim pridelkom predvsem v korist trajnosti krajine. To pa pomeni manjše hektarske pridelke na poljih, ker bi se bilo treba odpovedati uporabi kemičnih pripravkov, ki sicer kratkoročno prinašajo večje pridelke in več dohodka, dolgoročno pa škodujejo vsemu živemu — uničujejo krajino. Večjim pridelkom v absolutnem merilu pa se ne bi bilo treba odpovedati, če bi uporabili opuščene, neobdelane površine, tako za kmetijsko pridelovanje kakor za divjad. Uskladenost med agrotehničnimi ukrepi in vrstami ter staleži divjadi je odločilna za malo divjad (jerebica, zajec, fazan). Pri tem ne pozabimo tudi na male ptice in druge organizme, ki sestavljajo krajino in skrbijo za njeno zdravje.

V gozdarstvu bi se morali odpovedati maksimalnemu pridobivanju lesa z monokulturami na neprirrodnih rastiščih, ki sicer kratkoročno prinašajo največji dohodek, dolgoročno pa ne zagotavljajo stabilnosti in trajnosti krajine, s tem pa tudi ne stabilnosti in trajnosti divjadi ter drugega živega sveta. Uskladenost med gozdarskim pridobivanjem in lovstvom pa je odločilna za našo veliko divjad (jelenjad, medved).

So se torej pripravljene odpovedati delu pridelka, s tem pa dohodku, za trajnost krajine v času vedno večjih potreb?

Kaže, da v naslednjem planskem obdobju ne. Zaradi vse bolj natega pridelovanja na poljih in izkoriščanja gozdov je krajina vse bolj ogrožena, s tem pa tudi ohranjanje in izboljševanje prirodnih razmer za divjad. Zato je nujna takojšnja dejavnost lovskih organizacij in vseh, ki skrbijo za krajino, da se vključijo že pri samih izhodiščih in osnovah za plansko obdobje 1981—85, sicer si bodo vse tri dejavnosti zastavile take načrte, ki bodo že v začetku povod sporom na vseh ravneh.

Dobra organizacija je pogoj za uspešno delo

Pot do uskladenosti interesov v prirodnem prostoru bo dolga, da ne rečemo brez konca, ker idealnega cilja popolnoma nikoli ne bomo dosegli. Ni ga pa možno doseči enkrat za vselej, spremembe v krajini sami in v družbi bo treba nenehno usklajevati.

Nikakor ni umno in umestno ista vprašanja urejati tako, kakor je primer v sedanjem prehodnem obdobju, ko zadeve posebnega družbenega pomena in druge naloge izvršujemo na dveh ali celo treh ravneh:

- v lovskogojitvenih bazenih,
- v zvezah lovskih družin,
- v lovskogojitvenih območjih.

Lovskogojitveni bazeni so odigrali svojo veliko in pozitivno vlogo, predvsem z razdeljevanjem odstrel-

la po loviščih lovskih družin in sploh z usklajevanjem gojitvenih ukrepov. Sedaj te naloge v popolnejši obliki in meri prevzemajo lovskogojitvena območja. Zato ni nobenih razlogov več za obstoj »bazenov«. Vse pomembno strokovno delo in mnogo drugih nalog, ki jih sedaj še opravljajo zveze lovskih družin, bodo v bodoče prevzela lovskogojitvena območja.

Da bi se pa zveze lovskih družin še vnaprej ukvarjale le z društveno dejavnostjo, gotovo ni smiselno. Zato bi bilo smotno, čimprej preiti s sedanjih zvez lovskih družin na lovskogojitvena območja, ne le zaradi umnosti in učinkovitosti (obsežnega) dela, pač pa tudi zato, da bi lovskogojitvena območja čimprej zaživela.

Od smeri, ki smo si jo načrtali, ne moremo bistveno odstopiti, tudi zato ne, ker naloge vsiljujeta stanje in smer bodočih sprememb v krajini. Odstopiti pa bomo morali od tako zahtevnih nalog, ali pa bo ostala večina tega le na papirju, če bo delo še naprej slonelo le na amaterjih in njihovem ljubiteljskem delu v prostem času.

Zato je sedaj možnost in nuja, vključiti v delo po lovskogojitvenih območjih zlasti ljudi, ki so že vključeni v gospodarjenje v prirodnem prostoru, svojo izobrazbo in izkušnje pa so dopolnili v šoli za lovske tehnike. Gotovo pa bi morali biti posebno delavni v lovskogojitvenih območjih delavci gojitvenih lovišč in zavodov za gojitev divjadi, ki sta jim varstvo in gojitev divjadi poklic in vsakdanje delo.

Le z močnimi strokovnimi jedri in z zavzetostjo članstva v lovskih organizacijah bomo zmogli naloge iz družbenih dogovorov po lovskogojitvenih območjih, ki smo si jih že pred leti premišljeno in zavestno naložili. Za to imamo v lovskih organizacijah zadosti moči v znanju in sredstvih. Oboje je vredno uporabljati v dobro naše bogate in dragocene krajine ter divjadi.

Gojitev divjih prašičev – lovsko pravično in času primerno

Avtor **Rolf Hennig** — članek iz zah. nemške revije »Die Pirsch«, št. 17/79, prevedel **Blaž Krž**

Menim, da so spoznanja nemških lovcev in izkušnje pri gospodarjenju z divjimi prašiči v mnogočem skupne našim. Razlika pa je v tem, da razpolagamo z zavirljivim kapitalom, to je z neprimerno boljšimi naravnimi pogoji. Prevedeni članek naj bi prispeval k sodobnejšim pogledom na gospodarjenje in gojitev te divjadi v lovskogojitvenih območjih. S tem pa se šele začnjenja uveljavljanje enotnih gojitvenih smernic v Sloveniji, ki so bile soglasno sprejete na 9. seji skupščine LZS, 10. 11. 1979.

Prevajalec

Nekako smo se navadili in vpeljali, da s parkljasto divjadjo skoraj vseh vrst gospodarimo po gojitvenih smernicah in pri tem že dosegamo pomembne začetne uspehe. Tega pa nikakor ne moremo trditi glede gospodarjenja z divjimi prašiči. Z nekaj izjemami ponekod o načrtni gojitvi divjih prašičev doslej še ne moremo govoriti.

Posledica tega je naravnost porazna struktura populacij s skoraj popolnim pomanjkanjem starih, zrelih živali, to je vsaj 7-letnih merjascev in enako starih svinj. Prav tako neugoden je primanjkljaj srednje starih (4—6 let), doraščajočih živali. Populacije divjih prašičev so po starostni strukturi otroške oziroma mladeniške. Med vodečimi svinjami je prevelik delež enoletnih in dveletnih, bukajo se že lanščaki in dveletni merjasci. Tri- ali štiriletni merjasci so skoraj senzacija.

(Ob teh dejstvih, ki veljajo tudi za naša lovišča, se ni čuditi, da je bil v letu 1978 odstrel divjih prašičev v Sloveniji 1324 in da je bil pri tem delež zrelih živali skoraj neznamen. Z razmeroma malo dela in odrekanja bi lahko zagotavljali močne trofeje. Potrebno je le del lanščakov, dveletnih in triletnih merjascev varovati do izpolnjenih sedmih let.)

Cilj

Večina lovcev misli, da je omenjeni pogoj vezan na povečano številčnost divjih prašičev oz. povečano ali celo nevzdržno škodo na polju. To velja le za območja, kjer navzočnost

divjega prašiča ni zaželena zaradi prednostnih interesov kmetijstva. Ukrepi za izboljšanje starostne in socialne strukture populacij divjega prašiča niso povezani s povečano številčnostjo. Kakšna pot vodi k izboljšanju? Takšna, ki zagotavlja doraščanje zadostnega števila srednje starih živali v zrele živali. Če si celotno populacijo predstavimo v obliki znane piramide, mora le-ta, doslej široka in plitva, postati ožja in višja s topim vrhom. Doseči ta cilj je izključno naloga oz. odgovornost lovcev in zahteva korenito spremembo dosedanje prakse.

Ukrepi

Izhodišče za planiranje prirastka je pomladanska številčnost, ki jo je pri divjih prašičih najtežje ugotoviti. Kolikor so bili v preteklem letu za divje prašiče ugodni pogoji (pozna žetev, deževne mesečne noči, obrod gozda in mila zima brez snega)

je lahko pomladanski stalež dvakrat večji kakor sicer. Nasprotno pa po neugodnem letu za divje prašiče (dobri pogoji za poletni, jesenski in zimski lov, pomanjkanje hrane in zimska stiska) stalež upade na polovico normalnega.

Od takih nihanj med letom je seveda odvisen prirastek. Ta v prehrabeno revnih, pa tudi drugače neugodnih letih znaša 50—60 % na pomladanski stalež, v poprečnih letih 100 % ter v letih z obiljem naravne hrane (obrod) in po milih zimah 150 % in več, celo do 200 %. Poprečno računamo s 100 %-nim prirastkom na pomladanski stalež. Kolikor se velik pomladanski stalež dopolni še z velikim prirastkom, je poletni stalež lahko 5—6-kratni pomladanski, kar je do 3-krat več, kakor je normalen poletni stalež. V nasprotnem primeru (pri podpoprečnem pomladanskem staležu in majhnem prirastku) pa je poletni stalež, vključno z istoletnimi mladici, celo manjši, kakor je poprečen pomladanski stalež.

Merjasec lanščak na krmišču

Foto J. Papež, Diana

Triletni merjasec, torej v starostnem razredu, ki ga moramo brezpogojno čuvati. Čekani manj vidni, dobro viden čop ob spolovilu. Telesna moč že poudarjena v oprsju. Razen ob bukanju živi posamiči. Foto J. Černač

Zaradi menjavanja ugodnih in neugodnih vplivov lahko poletni stalež divjih prašičev niha s 6-kratno razliko. Tolikšna nihanja iz leta v leto niso tipična za nobeno drugo parkljasto divjad in so še najbolj podobna nihanjem pri mali divjadi.

Jasno je, da je nemogoče načrtovati odstrel tako kakor pri drugi parkljasti divjadi. Treba je ubrati drugo pot, ki upošteva značilnosti te vrste. Pri tem moramo jasno opredeliti cilje načrtnega gospodarjenja z divjimi prašiči.

Najvažnejši cilj mora biti: gospodarsko znosen stalež, kar omejuje tudi prevelike škode v kmetijstvu. Po drugi strani pa zaradi interesov lova ne smemo dopustiti, da bi številčnost padla pod lovskogospodarno znosnost. V letih, ko so pogoji za večji prirastek, moramo pravočasno, ostreje posegati. In obratno po hudih zimah in poginih prašičev pričakovati manjši prirastek,

ki mora nadomestiti tudi zimske izgube.

Načrtno in plansko gospodarjenje ni zgolj številčno uravnavanje. Gostitveni cilj je doraščanje živali v močne merjase in močne, izkušene svinje. To pa zahteva ustrezno starost živali, kajti vsaj 7-letni merjasec ima šele kapitalne čekane. Cilj lova ni zgolj številčno uresničiti odstrelni načrt, pač pa tudi doseči tako strukturo (sestav), ki zagotavlja, da bo ustrezno število živali prešlo v razred zrelih, to je 7- in 8-letnih prašičev.

Za primer naj služi pomladanska številčnost 100 divjih prašičev. Kolikor predvidevamo 100% poprečni prirastek, moramo odstreliti 100 prašičev. Čim manj je med odstreljenimi mladičev, tem več pa enoletnih (lanščakov) in starejših, tem manjši bo delež doraščajočih oz. odraslih v pomladanski populaciji naslednjega leta. Zaradi preskrom-

nega odstrela mladičev oz. zaradi velikega odstrela starejših se dogaja, da je delež odraslih v populaciji tako skromen, da le nekatere živali dosežejo starost dveh ali treh let in da že srednje starih prašičev skoraj ni.

Kolikor pri divjih prašičih želimo doseči ustrezno zastopanost starih, moramo izvajati pravilo, da prvega leta ne sme preživeti več mladičev (ki preidejo v razred lanščakov), kolikor je bilo starejših prašičev ob koncu preteklega leta. Spomladi mora biti razmerje med starejšimi prašiči in lanščaki 1 : 1.

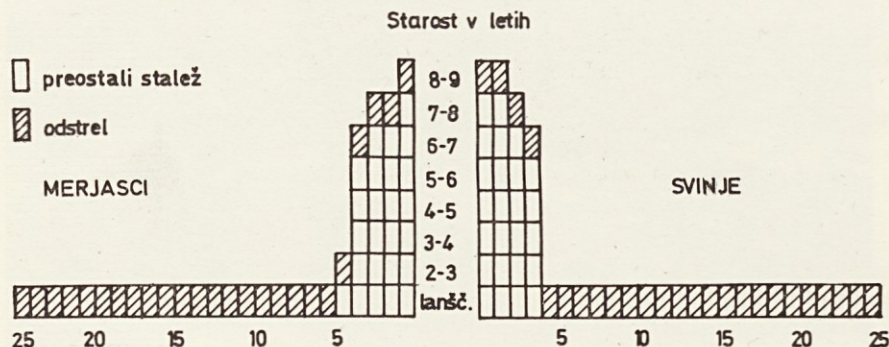
To pomeni v poprečnih letih odstrel vsaj 50 %, v letih z večjim prirastkom pa vsaj 80 % vseh poleženih prašičev. Odstrel je lahko manjši le v letih z izjemno majhnim prirastkom in po velikih zimskih izgubah.

Tudi med lanščake oz. enoletne svinje je potrebno posegati ostro. Vsekakor pa moramo biti opreznější, ker vemo, da nekatere enoletne svinje že polegajo. Odstrel brejih in vodečih svinj preprečimo, če se odpovemo odstrelu prašičev v tropih od januarja do konca marca. Prašiči so namreč v tropih do meseca marca. Potem iz tropov odidejo breje svinje, tudi breje enoletne, da poležejo. Nebreje enoletne svinje (poležene prejšnje leto) se pa pridružijo drugim, mešanim tropom. Taki tropi naj bi bili cilj lovca. Merjasci-lanščaki so v poletju drugega leta starosti pogosto že samotarji. Teh praviloma ne odstreljujemo, da se izognemo napakam pri presoji starosti in spola.

Najprimernejši čas za odstrel lanščakov oz. nebrejih enoletnih svinj, za lovce posameznike seveda, je torej april, kajti takrat trope pogosto dobimo pri dobri svetlobi in še v skromnem kritju. V trope lanščakov posegamo močno brez pomislekov. Odstreliti je treba najšibkejše, po možnosti svinje, zaradi čim ugodnejšega spolnega razmerja.

V tem, za lov ugodnem času naj bi odstrelili do 80 % lanščakov,

Sestav populacije divjih prašičev pri močnem poseganju v razred mladih in popolnem varovanju srednje starih živali

planiranih za odstrel. To je zelo pomembno pri ustvarjanju pogojev za doseg cilja: več starih, zrelih merjascev z močnimi čekani in več zrelih oz. izkušenih svinj, ki so tudi najboljše matere.

Za lovsko prakso navedene temelje izrazimo z dvema osnovnima praviloma:

1. Odstreliti od 50 do 80 % vseh mladičev (odvisno od prirastka v tekočem letu) in do 80 % vseh lanščakov, kar z drugimi besedami pomeni praktično neomejen odstrel v teh dveh starostnih razredih. Mladiči in lanščaki skupaj morajo izpolniti okrog 95 % skupnega odstrela prašičev.

2. Popolnoma varovati odrasle prašiče; le izjemno odstreliti določeno število zrelih merjascev.

Za nagrado po izpolnitvi odstrela mladičev in lanščakov v celoti ter za popolno varovanje starejših živali, po približno petih letih, ob pomladanskem staležu (in s tem tudi ob poprečnem letnem odstrelu) 100 prašičev, lahko odstrelimo 4 močne merjase.

Navedene gojitvene smernice ponekod, zlasti v oborah, že praktično izvajajo, toda v zadnjih letih zbuja vse širše zanimanje lovcev. Medtem jih uvajajo na velikih površinah spodnjesaških lovišč. Najbolj je znan tako imenovani lüneburški model, ki ga izvajajo v loviščih lüneburškega upravnega okrožja z vidnimi uspehi. Vrsta podobnih ukrepov in uspehov potrjuje, da je ta pot do cilja — ustrezno gojiti divje prašiče — pravilna.

Preprečevanje škod

Vrednost in dolgoročnost uspehov pri gojitvi divjih prašičev pa sta ustrezni le, kolikor istočasno uspevamo obdržati škode na poljih v znosnih mejah. Pri tem pogosto ni dovolj izpolniti odstrel v višini letne-

Za pravilno ocenitev pred strelom je najprej potrebno teoretično znanje, potem dober dvogled in mirna kri
Foto J. Černač

ga prirastka. Potrebna je vrsta spremljajočih ukrepov, s katerimi preprečujemo oziroma občutno zmanjšujemo škode. Pri tem je zlasti potrebno upoštevati dvoje, kar je izključno dolžnost lovcev.

Vedeti moramo, da se divji prašiči ne hranijo tako kakor jelenjad, ki se več ure pase in napase na pašnikih oz. njivah. Divji prašiči se na posameznih mestih zadržijo kratek čas, redko več kakor pol ure na enem kraju, in gredo naprej. Tu rijejo nekaj minut, tam se pasejo četrť ure in v eni noči prehodijo ogromno.

Tudi z najboljšimi krmnimi njivami jih ne moremo vezati, da bi se prehranjevali zgolj na njih. To nam uspeva le s premišljenim sistemom krmnih njiv in krmišč, ki vežejo divje prašiče in jih odvrčajo od škod na obdelovalnih kmetijskih površinah.

Ravnati se moramo po krajevnih izkušnjah in razmerah, kar je zlasti pomembno pri izbiri rastlin za krmne njive. Pri pomanjkljivem znanju iz kmetijstva se je torej nujno treba posvetovati, najbolje kar s kmeti.

Le s krmnimi njivami pogosto divjih

Svinja — ozimka. Tudi pri odstrelu takih svinj velja izbira po telesni razvitosti. Pozor pri takih živalih zlasti pozno pozimi, saj so svinje že pri tej starosti (še ne eno leto) lahko breje.
Foto J. Černač

prašičev ne uspemo odvrniti od drugih njiv. Zaradi tega je nujno istočasno krmljenje v gozdu, pri tem pa uporabljati krmila, ki so vsaj enakovredna kmetijskim kulturam v tistem letnem času. Daleč najpriljubljenejši je želod, potem žir, vendar tega še zdaleč ni dovolj na voljo, zlasti v kritičnem obdobju ne. Navedenim gozdnim plodovom tesno sledi koruza, ki je dosegljiva v vseh letnih časih in je zato najučinkovitejše (celoletno) krmilo za divje prašiče. Med ostalim je uporaben tudi krompir (odpadni, droben) in sadje (industrijsko).

Pri vsakem (preventivnem) krmljenju je pomembno doseči tak način dajanja krme, da prašiči prebijejo kar največ časa na krmišču in jim potem, zlasti v kratkih poletnih nočeh, »zmanjka časa« za obisk kmečkih njiv. Iskanje hrane prašiču ne pomeni zgolj potešitev lakote, pač pa tudi »sproščanje velikih potreb po gibanju«, zato mora biti obiskovanje krmišč oz. pobiranje krme povezano z zadosti »dela«.

Ko ugotovimo najpogostejše stečine divjih prašičev, potem tam na več mestih, v redkem gozdu ali na neizkoriščenih jasih, potresemo zrnje. Če je le možno, zrnje na čim več mestih posipamo na večji površini (hektar in več). Prašiči razmeroma hitro odkrijejo ta mesta in jih obiskujejo. Kolikor je zagotovljeno trajno pokladanje hrane in potreben mir, se divji prašiči mnogo raje zadržujejo v njim prikupnejšem gozdu kakor pa na polju. To, da si svojo priljubljeno hrano iščejo v gosti travi in grmovju ter pod listjem, jih ne odbija, pač pa kakor že omenjeno, zadovoljuje tudi njihovo »potrebo po gibanju«.

Pričetek krmljenja pospešimo tudi na ta način, da z »vlekami« redko raztresene koruze prašiče privabimo na izbrano mesto za krmišče. Že v kratkem času so ta mesta prašičem dobro znana in jih redno obiskujejo. Odlično dopolnilo krmnih njiv in krmišč so tudi solnice in mrhovišča,

katera zalagamo z raznimi mesnimi odpadki.

Druga, že omenjena točka je smotrno izvajanje lova. Smotrni lov ne pomeni samo dovolj velik odstrel v ustrezni spolni in starostni strukturi, pač pa tudi pravilno izvajanje pomladanskega in poletnega odstrela. Cilj vseh ukrepov za odvrčanje divjih prašičev od kmetijskih površin mora biti — to je tudi sestavni del omenjenih gojitvenih smernic — ostro izvajanje lova na kmetijskih površinah in na meji gozd-polje ter varovanje prašičev v gozdu. Divji prašiči, ki so vsekakor najinteligentnejša divjad, hitro spoznajo, kje jim grozi nevarnost. Če v gozdu dobe dovolj ustrezne hrane na krmnih njivah in krmiščih, če jih od konca januarja do pozne jeseni v gozdu varujemo in ne vznemirjamo ter nasprotno temu na kmetijskih površinah prizadevno lovimo, se bodo divji prašiči tudi v »kritičnih pomladanskih in poletnih mesecih glede škode« raje zadrževali v gozdu.

Mnogi lovci menijo, da so s krmljenjem prašičev v najtežjem obdobju storili dovolj in da zaradi tega lahko ukrivijo prst na vsako ščetino. Kolikor smo uspešni pri varovanju vodečih svinj, je to sicer lovsko pravilno, vendar nikakor ne zadošča, saj sta nujna načrten lov in plansko gospodarjenje: obdelovanje in vzdrževanje krmnih njiv, poletno krmljenje v gozdu z namenom, da preprečimo škode v kmetijstvu, zimsko krmljenje, solnice, izdelava kaluž (po možnosti v gostih, mirnih področjih) in čim manj vznemirjanja.

Kjer je gojitev divjih prašičev tako intenzivna kot jelenjadi in damjekov, je moč dosegati prav take uspehe v zrelosti in moči trofej ter pri preprečevanju škod.

Organizacijski ukrepi

Razen obor in nekaterih izjemnih lovišč je večina lovišč premajhnih, da bi bilo v njih praktično možno smotrnejše gojiti divje prašiče, ne-

odvisno od drugih lovišč. To spoznanje je v zadnjih letih privedlo do sporazumov in dogovorov, zlasti o »gojitvenih območjih za jelenjad«, a tudi o »gojitvenih območjih za divje prašiče«.

Pri osnovanju takega območja je potrebno izhajati iz ekološke celovitosti, smoter tega pa je predvsem: — Sprejeti in izvajati gojitvene smernice, ki vključujejo popolno varovanje srednje starih prašičev ob sočasno močnem odstrelu mladih (mladičev, lanščakov);

— pravilno ugotavljati številčnost in ocenjevati strukturo populacije z vidika pričakovanega oz. dejanskega prirastka in iz tega izhajajočih ukrepov;

— sporazumno in pravilno razporediti odstrel zrelih merjascev;

— sodelovati pri poletnem lovu (skupinsko čakanje), skupni pritiski pozimi in druge oblike tesnejšega in pristnejšega tovariškega sodelovanja med lovskimi organizacijami;

— skupno načrtovati, izvajati in financirati omenjene ukrepe v okolju, predvsem pripravo krmnih njiv, odvrčalno krmljenje in temu ustrezne oblike lova, intenziven lov na kmetijskih obgozdnih površinah ter varovanje prašičev v gozdu;

— združevati sredstva za enakomerno obremenitev z odškodninami za škodo na kmetijskih površinah.

Brez dvoma pa sodelovanje v gojitvenih območjih zbuja tudi odpor nekaterih lovskih organizacij oz. posameznikov. A bi bilo treba upoštevati, da dosledno in strokovno pravilno sodelovanje zmanjšuje škode od divjih prašičev, povečuje pa kakovost, predvsem pa število zrelih merjascev in s tem možnost za pridobitev močnih trofej. Izvajanje gojitvenih smernic se torej splača. Predvsem pa mora vsak lovec pomisliti, da se bo divji prašič v kulturni krajini obdržal le ob umnem lovskem gospodarjenju. To pomeni, da moramo v gojitvenih območjih za dosego skupnih ciljev sodelovati z roko v roki.

Škodljivi psi v lovišču

Slavko Kovač

V 7. številki Lovca 1979 je B. L. v svojem članku »Kateri pes je škodljiv v lovišču?« upravičeno kritično ocenil ravnanje in odnos nekaterih lovcev do psov v lovišču. Primeri nepremišljenega odstrela nelovskih in žal tudi lovskih psov dokazujejo, da so v lovskih vrstah ljudje, ki vanje ne spadajo. Vsak tak primer bi moralo obravnavati disciplinsko sodišče ter izreči strogo kazen. S tem bi dokazali, da se z ravnanjem in obnašanjem posameznih streljачev ne strinjamo ter da jih želimo disciplinirati.

Menim pa, da je B. L. le nekoliko enostransko opisal celoten problem ter predvsem premilo ocenil številne občane, ki menijo, da imajo vso pravico sprehajati se s psi po lovišču, jih jemati s seboj, ko nabirajo razne gozdne sadeže ter pretakniti z njimi najbolj skrite koticke lovišč ter sploh zahtevati zase in za svoje pasje ljubljence predprave in vso obzirnost.

Sem član LD, ki ima lovišče v bližini industrijskega mesta. V lovišču je tudi prek 200 počitniških hišic in doživljaji z raznimi ljubitelji psov so številni in navadno neprijetni. Zato si kaj lahko predstavljam, da lovci bolj vročerkvne in razburljive narave ukrepajo prenačno in nepremišljeno. Tako sem bil spomladi priča prizoru, ko je znan dentist na prehodu naščuval svojega nemškega ovčarja na srnjaka, ki se je pasel na deteljišču. Ko sem ga poučil, me je grobo ozmerjal in na koncu zagrozil, da se bo krepko maščeval, če mu kdo ustrelji psa in da bo za psa iztožil visoko odškodnino. S trditvijo B. L., da so razni športni in luksuzni psi, ki jih občani že kar množično vodijo v lovišča, neškodljivi, ker »ne znajo goniti divjadi«, se ne strinjam. Saj ni bistvo v tem, da bi pes vztrajno gonil in ujel divjad, ampak predvsem v številnih vznemirjanjih divjadi. Prepričan sem, da so mnoga trčenja divjadi z motornimi vozili na cestah predvsem na račun teh vznemirjanj ali kot je navedeno v članku, »da psi malo po-

ženejo in se vrnejo h gospodarju«. To dokazujejo tudi vedno pogostejši primeri pred sodiščem, kjer vzniki povedo, da je trčenje z divjadjo povzročil pes in tudi uspejo s svojim odškodninskim zahtevkom do lastnika psa. Številni psi v lovišču, pa naj bodo še tako rodovniški, pametni in ljubki, pokončajo tudi veliko mlade divjadi, predvsem srnjih mladčev in gnezda, ne da bi lastnik to lahko preprečil.

Ko ugotavljamo, da v sedanjem času divjad ogrožajo kmetijski stroji, razni strupi in promet, moramo dodati tudi vedno večji nemir, ki divjad preganja z njenih pasišč in stanišč. B. L. upravičeno terja razumevanje lovcev do lastnikov psov, hkrati se moramo pa vprašati, kaj smo naredili, da bi tudi občani razumeli stisko divjadi. Od občanov pričakujemo posluš za varstvo narave, katere del je tudi divjad, nismo pa še veliko naredili, da bi prek sredstev javnega obveščanja vzgojno vplivali na ljudi in njihovo obnašanje. To bi bila ena izmed velikih in vodilnih nalog naše lovske organizacije in seveda tudi Društva proti mučenju živali ter športnih kinoloških društev. Posebno navedena društva bi morala svoje člane podučiti, kje in kako lahko razgibavajo svoje pse in da to nikakor ni možno in dovoljeno v lovišču. V mestih bi bilo za to potrebno določiti posebne zelene

površine. To vlogo bi lahko prevzela določene ure tudi vežbališča kinoloških društev. Za razgibavanje lahko služi tudi domači vrt ali dvorišče in sicer na ta način, da se s psom igramo. Vzamemo 4–5 m dolgo vrv, nanjo privežemo primerno prinosilo, ga nato vrtimo v krogu okoli sebe in pustimo psa, da ga lovi.

Končno poskrbimo še za lastno razgibavanje s tem, da sedemo na kolo, vzamemo psa na povodec, da teče za nami ob desni, neizpostavljeni strani. S kolesom vozimo po manj prometnih cestah in poteh ter menjujemo hitrost, da učinkovito razgibamo sebe in psa.

Drugo poglavje v naših loviščih so psi, ki sami ali v skupinah preganjajo ter tudi lovijo in trgajo divjad. To so navadno psi, ki so čez dan na verigi, ponoči pa jih lastniki spuste, da se sprehodijo. Seveda kaj kmalu prično preganjati divjad, kar lovci opazimo po sledeh, po obnašanju divjadi in po najdeni raztrgani divjadi. S takimi psi se srečujemo v loviščih v nočnih ali še pogostejše v zgodnjih jutranjih urah, ko se vračajo s svojih lovskih pohodov. Res je, da so ti psi po večini križanci. Dostikrat tudi nevestni lovci pripomorejo, da imajo ti psi v sebi krepko mero lovske krvi, ker v času godnosti psic za parjenje ne pazijo na svoje pse in psi-

STEKLINA V SR SLOVENIJI

V času od 16. novembra do 15. decembra 1979 so z območij 22 občin SR Slovenije laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 86 živali oziroma njihovih delov (69 lisic, 5 psov, 4 mačke, 4 srne, 1 gamsa, 1 jazbeca, 1 kuno in 1 pižmovko).

Steklino so ugotovili pri 1 lisici z območja občine Jesenice, pri 1 lisici z območja občine Lendava ter pri 8 lisicah in 1 mački z območja občine Ravne na Koroškem.

Tudi v tem času se je torej bolezen pojavljala le v občinah ob avstrijski in madžarski meji.

Zaskrbljujoč je pojav stekline pri mački. Mačke namreč niso cepljene proti steklini, način njihovega življenja, zlasti na vasi, pa je takšen, da so izpostavljene v veliki meri stikom z lisicami, torej tudi s steklimi.

Bati se je, da bo na okuženih območjih, kjer niso pozorni na to nevarnost, prišlo tudi do okužbe in bolezni pri človeku.

Dejstvo, da se na območju občine Ravne na Koroškem bolezen pojavlja pri razmeroma velikem številu živali, že tudi pri domačih, opozarja, da bodo tam morali še vestneje kakor doslej odstreljevati lisice, potepuške mačke in pse.

Karel Gošler

ce. Vendar je zadnja leta opaziti med potepuški psi tudi takšne, ki imajo vse zunanje znake pasemskih psov, predvsem nemških ovčarjev. Pri tem gre za nadštevilne mladiče iz čistokrvnih legel, za katere rejci ne dobe rodovnikov in jih po nižjih cenah prodajo na deželo. Žal so zadnja leta pohajaški psi tudi »pasji reveži«, ki se jih lastniki naveličajo in jih izpuste kjerkoli iz avta. Taki psi se nato preživljajo s prosjačenjem in končno tudi z lovljenjem.

Pisec članka omenja tudi, da lovski zakon ne dovoljuje odstrela mačke v lovišču, razen če jo zalotimo pri neposrednem preganjanju ali pokončevanju divjadi. To vsekakor drži, vendar le na papirju. Kajti to zakonsko določilo je na zelo majavih nogah. Nihče namreč ne more lovca dokazati, da mačke ni pokončal pri preganjanju divjadi. Sicer pa vas

vprašam, kaj dela mačka kilometre daleč od hiš, ali mačka, ki mi pride na jerebji klic? Mačka, ki se boji človeka, se mu umakne v gozd in pri svojem gibanju v lovišču izrablja vsako kritje, vsekakor nima »čiste vesti«. Divjadi neškodljiva mačka pa se obnaša zaupljivo, čepi na nji-vi pred mišjo luknjo, pusti človeka v svojo neposredno bližino in zbeži proti domači hiši. Zadnje čase, ko slišijo ljudje vedno več o steklini in o tem tudi razmišljajo, več kmetovalcev prosi lovce, naj se na začetku zime zglase pri njih, da pokončajo mačke, ki se šele na začetku zime vrnejo k domači hiši, od mladi do jeseni pa žive na polju in v gozdu. Menim, da je vsak komentat odveč!

Avtor članka navaja, da je v zvezi z odredbo o ukrepih za preprečevanje, zatiranje in izkoreninjenje stekline treba poleg potepuških psov in mačk pokončati tudi vse nere-

gistrirane in necepljene pse in pse brez znamkice ter da so izvajalci tega določila v prvi vrsti lovci. S takšno trditvijo lahko zavedemo bralca, ki bo mislil, da nam to nalaga citirana odredba. Vendar ni tako! V skladu z odredbo imajo lovske organizacije dolžnost, da organizirajo pokončevanje zveri in pižmovk ter to tudi izvršujejo. Res je, da ponekod občinske skupščine oz. njihove veterinarske inšpekcije skušajo prevaliti dolžnost za pokončevanje necepljenih in neregistriranih psov na lovske družine, vendar je to naloga, ki jo mora opraviti uradna oseba, saj mora kršilca predati tudi sodniku za prekrške. V ta namen bodo občinski veterinarski inšpektorji morali imeti na razpolago občinske konjače ali, kakor jih po novem imenujemo, veterinarske higienike. Kjer jih občine še nimajo, jih bodo pač morale nastaviti in tudi primerno plačati. Kakor se nam lovcem maščuje vsak neupravičen odstrel psa ali mačke ter kvari naš ugled, tako bi nam tudi zamerili, če bi hodili od hiše do hiše ter se prepirali z ljudmi in pokončevali necepljene in neregistrirane pse. Gotovo to ni naša naloga! Svoji obvezi bomo zadostili, če bomo v loviščih držali na kratko lisice ter pokončevali potepuške pse in mačke ter spoštovali vsa določila odločbe za preprečevanje stekline. Pri tem bi omenil lastna opazovanja v treh ogroženih občinah iz območja Zveze lovskih družin Celje, ki imajo že dalj časa pasji kontumac. Edini, ki kontumac izvajajo, so lovci. Njihovi psi so privezani ali v ogradah, s psi tudi ne lovijo. Drugi lastniki psov se pa obnašajo, kakor da ni nobenega zadevnega uradnega predpisa. To je še en primer, kako nujno je pričeti s primerno vzgojo ljudi, da ne bodo videli le sebe in svojega psa, ampak da bodo poznali in dojeli pomen raznih veterinarskih ukrepov za zatiranje stekline, vedeli za vlogo in težave lovcev pri zaščiti divjadi, upoštevali varstvo narave in divjadi ter pri vsem tem tudi sodelovali.

Delo potepuških psov

Foto J. Papež

Zimski lov v naših gorah

Rado Košir

Prelep decembrski dan je bil, ko so me zvalila zasnežena pobočja Karavank. S težkim nahrbtnikom in s puško na rami sem zagazil v novo-zapadli sneg.

Gaz med kmečkimi hišami na Dovjem je postajala vse ožja in na koncu vasi je skoraj izginila. Stopal sem prek prisojne Rebri in za seboj pustil vas, ki je stisnjena čepela v bregu. Oddaljen zamolkel pasji lajež je motil tišino. Preden sem zavil v skrivnostno sotesko Mlinco, sem ustavil korak in se ozrl na svet pod seboj. Pred križiščem dolin Krme, Kota in Vrat je ležala še v senci Mojstrana z mirnim življenjem planinskega kraja. Nad vasjo pa so se že kopali v soncu vršaci z očakom Triglavom sredi njih. Kako lepo! Srce je zapelo z župančičevimi verzi: »Tam zemlja je naša zakipela, zahrepenela, v nebo je hotela...!«

Dolini sem obrnil hrbet in zakoračil v temačno, neprijazno Mlinco. Soteska skriva nekaj žalostnih zgodb iz druge svetovne vojne. Misli se mi nehote ustavljajo ob usodah ljudi, ki so tu izgubili življenje. Komaj sedemnajstletnega fanta je bila tu zadela nemška krogla, edinega sina Rjavčeve družine, tik pred osvoboditvijo. Pri tromostovju se soteska razširi. Tudi sončni žarki posvetijo v sotesko, kakor tudi na Rjavčev rovt nad Mlinco. Pogled kvišku je spodbuden. Zdaj vem, da je polovica poti do koč za menojo. Pot po novozapadlem snegu je utrudljiva in komaj čakam, da sedem in prigriznem. V globokem snegu si steptam prostor, sedem na lovski stolček in odvežem nahrbtnik.

Kdor še ni malical visoko v gorah, ne ve, kako povsem drugače tekne tam gori hrana kakor v dolini. Zarezal sem v hlebček hrustljivega rženega kruha, ga namazal z zaseko in obložil z rezinami bohinskega sira. Potegnil sem iz zelenke, vendar sem pazil, da ne bi spil preveč, sicer bi mi noge postale težke.

Prisluškujem. Na levi v strmi globeli se zakotali kamenje. »O, to so pa gamsi!« in že napeto iščem z daljnogledom. Nad pečino je stal močan kozel. Vztrepetam ob pogledu na lepo žival. Iskal je, kje bi jo ubral čez plazišče. A nevarne plazovite strmine ni upal prečkati, zato se je pognal naravnost navzgor v gosto ruševje.

Ko se razgledujem po razdrapanem svetu in divjih hostah, se spomnim svojega deda, ki mi je pripovedoval, da je bil konec prejšnjega stoletja tu nekje plaz zasul tri dovške fante, ki so se vračali z dela v gozdovih na Koroškem.

Sonce me priganja naprej. Kar težko je spet na novo zagaziti v sneg. Na Krašnah prepodim krokarja, ki se je najbrž gostil pri poginulem garjavem gamsu. Bodo gamsi vzdržali bitko z garjavostjo, s to neusmiljeno boleznijo? Jim bo človekovo predrzno poseganje v naravo koristilo ali škodilo? Za odgovor ve le narava sama!

Poleti se mi zdi najlepše, ko pridem do Parka: prijetna, z iglicami nastlana stezica se položno vije navkreber. Tokrat pa mi hoja dela preglavice. Znoj mi lije z obraza in težko že pričakujem, da pridem do koč. Sneg se mi težko gnete pod nogami. Ko končno zagledam v pobočju lovsko koč, sonce prav tedaj zahaja za Vrtaško planino. »Brvog«, skromna, a prijetna lovska koč LD Dovje, čepi v zgornjem delu že precej zaraščenega pašnika nad gozdno mejo.

Zavzeto sem pomedel sneg s praga, odklenil vrata, odpahnil polknice in zakuril v štedilniku. Preden sem se preoblekel, sem moral že prižgati svečo. Medla svetloba je segla po izbi z domačnostjo in toploto. Zunaj pa je mrtvo tišino motilo le skovikanje sove.

Pristavil sem vodo za čaj, razobesil mokre nogavice in spet prigriznil. Zaradi utrujenosti mi ni preveč teknilo. Popil sem čaj in se spravil v posteljo. V hipu sem zaspal. V polsnu sem se premetaval in je-

čal, kajti v snegu do pasu sem gazil za lepim gamsom, ki sem ga videl popoldne. Imel je ogromne, široko razkrene roglice, v vetru pa mu je valovil za ped visok, črn in po konicah srebrn čop. Kakor nor sem gazil sneg, da bi dosegel rob, od koder bi streljal. Toda roba nisem mogel doseči. Gams pa se mi je odmikal in kakor v posmeh suval z glavo na vse strani. Ves znojen se zbudim, pogledam na uro: šele polnoč. Vstanem in priložim na ogenj. Ves zadovoljen se zopet ugneždim v toplo posteljo.

Ko se prebudim, že mežika skozi okno v izbo zaspano decembrsko sonce. Obleka in čevlji so se čez noč dobro posušili. S krpjami na nogah in poln novih moči zapuščam lovsko koč. Pod Rdečkami v ostenu Kepe zagledam dva gamsa. Ko se jima bolj približam, razločim, da sta koza in kozlič. Komaj se kaj zmenita zame. Kljub temu, da sem zelo blizu, se mirno paseta na pobočju, kjer se je prejšnji dan utrgal plaz in odgrnil travnate ruše. Na Krničcah, kjer spomladi svatujejo ruševci, zagledam trop gamsov. Osem jih je, a mi hitro zginejo izpred oči na avstrijsko stran.

Ko prečkam Kraguljo dolino, se čudim, da tokrat tu ne opazim niti enega gamsa. Vedno, kadar sem bil tukaj, sem videl kakšnega. Na Bavhah, kjer se začena pobočja Dovške babe, zagledam visoko pod vrhom nov trop, dvajset gamsov. Te bom pa zalezal, si rečem, vendar se obenem sprašujem, kako. Veter, ki piha proti meni, mi omogoči, da se jim približam na strelno razdaljo. Trop se brezskrbno pase, le koza z zelo visokimi roglic, ki je primerno proč od tropa, opazuje in posluša. Najbrž je začutila nevarnost. Ugotovim, da je koza zelo stara, brez mladice, zato je primerna za odstrel.

Pred seboj si namestim nahrbtnik, nanj položim puško, se uležem v pršič, da bi streljal. Toda daljnogled na puški je zatlačen s snegom. Snamem si rokavico in začnem s či-

Telo in roglji dokazujejo njegovo moč

Foto T. Kočar

ščenjem daljnogleda. Ko se zopet pripravim za strel, gamsjega tropa ni nikjer. Jezen vstanem, si grejem roke, premišlujem, kam je izginil trop. Najbrž se je umaknil za rob, v Blaževjev graben, ki je gamsji »hlev«, ugotavljam.

Sedaj se previdneje pomikam in pozorno iščem gamse. Naenkrat jih zagledam. A so precej bolj oddaljeni kakor prej. Tudi mojo staro kozo takoj opazim. Roglji se mi zdijo še višji kakor prej. Med ruševjem, ki na redkih mestih gleda iz snega, se plazim do roba. V prste se mi je zanohtalo. Malo pred robom se ustavim. Zdi se mi, da je trop miren. Stara koza gleda proti meni. Ker že sedim v snegu, jo pogledam skozi daljnogled na puški. Križec pokriva njen trup. Zelo je daleč. Toda zaupam v svojo strelsko sposobnost in v puško remington magnum. Križec naslonim kozi vrh trupa, roka se mi ne trese, zajamem sapo in — sprožim. Strel odjekne! Lovska mrzlica me popade šele po strelu. Zmotil sem tišino gorà in streljal tako daleč. Videl sem, da se je koza usločila in obstala. Da sem zadel, sem vedel. Toda kam? Koza pa stoji še kar naprej in se ne premakne. Mislim, da bo padla vsak hip. Čez nekaj trenutkov pa se prav počasi in z veliko težavo začne premikati. Ko ji uspe priti do roba, se šele zavem, da je za robom v skalovju za človeka neprehodno ruševje. Še enkrat se zberem in pritisnem na sprožilec. Isti hip tudi koza zgine za robom.

Na nastrelu ne najdem kaplje krvi. Sta šli torej obe krogli mimo? Ne,

ni mogoče! Zberem se in začnem nastrel natančneje pregledovati. Tedaj opazim drobne kapljice krvi, raztresene v smeri proti ruševju. Že od daleč jo zagledam, takoj za robom, tik pred ruševjem. Ob lovskem blagru me objame neskončna radost. Pobožam gamsovk po osiveli glavi, odlomim rušev vršiček in ji po starem lovskem običaju vtaknem v usta zadnji grizljaj. In še en vršiček zase. Položim ga na njeno smrtno rano in si ga zatakнем na desno stran klobuka. Ob molku veličastne gorske narave odkrit stojim več minut na mrtvi straži ob svoji lovini.

»Obročki na tvojih rogljih dokazujejo 18 let življenja v gorah. To je lepa starost, ki si jo doživela. Pretolkla si 17 zim ob bobnenju smrtonosnih snežnih plazov, ob ostrem gorskem mrazu in ubežala vsem drugim nevarnostim. Lovci smo te čuvali in ti prizanašali vseskozi, kajti leto za letom si porajala nov zarod. Toda sedaj si morala vzeti slovo. Garje so udarile tudi med naše gamsje trope in bolezen je tem hujša, čim številnejši so tropi. Zmanjšati moramo število, razredčiti trope, da garjam kolikor toliko zajezimo pot. Oprosti, lepa žival, ponos našega gorskega sveta!«

Pokril sem si klobuk in se razgledal naokrog. Zastrl sem oči z roko, da sem razločil vršace na drugi strani doline v obsijani gorski verigi. Začenja se s Špikom, nadaljuje s Škrlatico, Stenarjem, Triglavom, konča pa se z Lipanco in Debelo pečjo.

Kozo sem iztrebil in položil njeno drobovino krokarkem in kavkam za

hrano. Nato sem plen še pol ure ohlajal, nakar sem si ga oprtal in se počasi začel spuščati. Ko pridem na rob gozda, kjer bi morala biti steza, zagledam mladega kozla, ki se mi bliža. Čeprav veter piha od mene proti njemu, se mi kozel kar približuje. Njegovo obnašanje se mi zdi nenavadno. Pritisnem se za smrekovo deblo in čakam. Pride mi na kakih 50 m, se ustavi in se, široko razkrečen, začne otresati. Zanesljiv znak, da je gams garjav. Opazim, da ima gol vrat. Treba ga bo rešiti težkih muk! Puško naslonim k debelu in sprožim. Na mestu se zgrudi in negibno obleži. Ko pridem do njega, ugotovim, da je bil že v zadnjem stadiju bolezni. Kako te je škoda, si mislim, ko mu dajem v usta smrekovo vejico, na kateri se blestijo snežni kristali. Gamsovo glavo privežem na nahrbtnik, njegovo truplo spravim v polivinilasto vrečo, vse skupaj pokrijem z vejami in zasujem s snegom.

Preden se spustim v gozd, še enkrat pogledam po planjavi. Od nekod se je vzel gamsji trop. Zajame me skrb: »Koliko iz tropa jih bo preživel zimo in bolezen?« Ko pridem iz gozda na pašnike, sonce že zahaja. Postaja strupeno mraz. Koza pa je izredno težka. Z veliko težavo se vlečem čez zasnežene pašnike in travnike v dolino. In ne vem, kako to, da mi misli uidejo v poletje, ko se na teh livadah upogiba sočna planinska trava. Tukaj je bila nekoč košnja za naše dede praznik. V rovtu je odhajalo staro in mlado, z nageljni v gumbnicah. Grabljice in kosci so tu preživljali svoje najlepše dni. Ob smehu in petju so se selili iz rovtu v rovt, dokler seno ni bilo pokošeno in pospravljeno. Sedaj senožeti zarašča grmovje in razpadajoči seniki nemo pripovedujejo o nekdanji romantiki...

V trdi temi sem dospel v dolino. Skozi okna so svetile svečke na novoletnih jelkah. »Starega leta bo jutri konec in v novo leto bom stopil s prelepimi spomini na zimski lov v naših gorah.«

Simpozij o medvedu v Romuniji

(Od 9. do 12. oktobra 1979)

Lado Švigelj

Kot delegat jugoslovanskih lovskih organizacij sem se skupno z inž. Žiko Rapaićem iz Sarajeva udeležil simpozija, ki ga je organizirala komisija za veliko divjad palearktične regije pri Mednarodnem svetu za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Simpozij, ki je obravnaval evropskega rjavega medveda, je bil v Romuniji. Udeležila so se ga zastopstva osmih držav: Romunije, Češko-slovaške, Poljske, Švedske, Francije, Avstrije, Zahodne Nemčije in Jugoslavije. Razen tega so tudi iz petih drugih držav poslali pismena poročila.

Prvi del simpozija je bil za zeleno mizo v romunskem zimskošportnem središču Poiana-Brašov, v Karpatih. Nekaj referatov so prebrali, iz nekaterih pa so nakazali le problematiko, kot osnovo za razpravo. Na simpoziju je bilo le 15 udeležencev, zato je vladalo prijetno delovno vzdušje.

Za večino navzočih lovskih strokovnjakov sta bili le dve novosti. Prva glede lovljenja živih medvedov, o čemer so poročali Romuni. Navajali so, da love medvede zato, da jih preselijo iz predelov, kjer delajo škodo, v osrednje Karpate.

Mladiče drže v ujetništvu do starosti 16 mesecev, nato jih izpuste. Priznali so, da se nekaj takih medvedov ne vživi več v prosti naravi, ampak vdira na dvorišča in v staje ter jih je treba odstreliti.

Dvomljiv se mi zdi razlog za lovljenje. Romuni sami so poročali, da se medvedi sezonsko selijo za hrano iz karpatskih višin v nižino, v obrobne gozdne predele. Torej se vrnejo tudi tisti, ki so jih zato odlovili in preselili, da jih odstranijo iz krajev, kjer so bili nadležni poljedelstvu in živinoreji.

Mene je zanimala predvsem tehnika odlova, ki pa je povsem enostavna. Železni kletki z vrati na obeh straneh, dolgi po 2 metra in visoki ter široki po 1,20 m, združijo. Tako nastane 4 m dolg »predor«. Kletki dobro prekrijejo s smrekovimi vejami. Ko je past nastavljena, so vsa štiri

vrata kletk odprta — dvignjena. V sredini »predora« je za vabo obešen kos mesa, okrog kletk pa natresena rastlinska krma — jabolka, koruza ... Ko medved zgrabi vabo, se nastava sproži, vsa štiri vrata padejo in se avtomatsko zapahnejo, da jih medved ne more dvigniti.

Romunski kolegi trdijo, da so medvedi zelo zaupljivi in da jih je lahko loviti. Pravijo, da ujamejo medvede vseh starosti — tudi zelo stare, nad 300 kilske.

Druga novost so bile gojitvene smernice slovenskih lovskih organizacij, ki predpisujejo odstrel medvedov po starostnih skupinah. Pri medvedu je merilo za ocenitev starosti predvsem velikost živali, zato so bile na tej podlagi določene tri kategorije:

medvedi do 100 kg žive teže,
medvedi od 100 do 150 kg žive teže,
medvedi prek 150 kg žive teže.

Pojasnili smo, da je cilj, ki ga pri tem zasledujemo, zaščita doraščajočih in starih medvedov. Zato naj bi bilo težišče odstrela v prvi sta-

rostni skupini, mladih medvedov. Člani komisije in delegati so z zanimanjem vzeli na znanje poročilo o naših prizadevanjih pri gojitvi medveda. Saj tudi ponekod drugod že ugotavljajo, da odstrel preveč starih medvedov. Češki delegat je poročal, da so glede razčiščevanja gojitvenih načel o medvedu celò naročili študijo pri gozdarskem inštitutu v Zvolenu.

Zadnji dan simpozija je bil namenjen ogledu medvedjega biotopa in medvedov v prosti naravi. V jesenskem času se medvedi v Karpatih premaknejo v nižje predele, na podaljške tega gorstva, ki se v nizkih grebenih spuščajo v ravnino. Ti predeli so popolnoma neobljudeni in poraščeni samo z listavci. Poleg drugega plodonosnega drevja je močno zastopan hrast.

Za udeležence simpozija so romunski gostitelji organizirali pogon na medvede — seveda brez pušk. Postavili so nas na pet čakališč, pripravljenih dober meter od tal. Čakališča so bila urejena na medvedjih prehodih. Ti prehodi vodijo z

Premišlja, ali naj gre na mrhovišče

Foto L. Švigelj

Vhod v medvedji brlog v Kočevskem Rogu

Foto J. Papež, Diana

grebena, ki se spušča v ravnino. Gonjačev je bilo okrog osemdeset in pogon je trajal dve uri in pol. Vreme je bilo suho, sončno, da je bilo že od daleč slišati prihajajočo divjad.

S češkim zastopnikom sva bila na prvem čakališču. Pred nama je bil globok jarek s tekočo vodo. Čez kakšno uro sva zaslišala na nasprotnem pobočju sopihanje, nato šumenje po listju, čofot vode in že sta se pojavila medveda, vsak težak okrog 150 kilogramov.

Kmalu zatem je pribežala mimo košuta, nato pa dveleten merjasec. Ko sva že slišala gonjače na nasprotnem pobočju, je tik mimo čakališča majhna medvedka — morda je imela 80 kg — pripeljala svoja mladiča. Nazadnje se je za hip pokazal v podrasti še medved, ki pa ga nisem mogel oceniti.

Skupno sva torej videla pet medvedov. Tudi na drugih čakališčih so jih videli približno toliko. Skupno je prešlo našo črto prek 20 medvedov. Točnega števila ni moč navesti, saj je morda kak medved prišel k dvema ali več čakališčem.

Ob koncu simpozija je komisija oblikovala naslednje ugotovitve:

1. Romunija je dosegla velike uspehe pri gojitvi medveda in razvila metodo naseljevanja te divjadi.

2. Ugotavlja se porast medvedje populacije na Finskem, Norveškem in Švedskem.

3. Jugoslavija ureja stalež medvedov s pravnimi ukrepi, skladno s kmetijstvom in gozdarstvom.

4. Na Češkoslovaškem je uspelo povečati stalež medvedov od 20 v letu 1930 na 300 v letu 1979.

5. Francija je precej storila za ohra-

nitev medveda v Pirenejih, a je populacija še vedno ogrožena.

6. Italiji se priporoča, da delavci pri izkoriščanju gozdov in odvozu lesa v narodnem parku Abruzzi čim manj vznemirjajo medvedja nahajališča.

7. Španija uvaja zaščitne mere za ohranitev medveda.

8. V Sovjetski zvezi je po zaslugi ustrezne zakonodaje zagotovljen obstoj zdrave, močne in številne medvedje populacije.

9. Na Poljskem se je število medvedov povečalo.

10. V italijanskem alpskem življenjskem prostoru Trento in v francoskem pirenejskem narodnem parku je nujno treba začeti z dodatnimi ukrepi, da se prepreči ali bistveno zmanjša vznemirjanje medvedov s sečnjami, gradnjo cest, turizmom in lovom. V teh predelih je obstoj medveda skrajno ogrožen, zato je nujno treba predpisati in oblikovati cone miru.

Zaključni, generalni sklep je priporočilo komisije Mednarodnemu svetu za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), da se zavzame za ustvaritev določenih ozemeljskih območij s posebnim režimom za divje živali vseh vrst. V teh predelih naj bi imel obstoj živalstva prednost pred človekovimi gospodarskimi koristmi, rekreacijo in drugimi potrebami.

Močvirje Okavango

Gustav Ozmeč

Okavango je velika reka, dolga 1600 km (Sava npr. 940 km) in izvira v osrednji Angoli, kjer ima ime Cobango. Namesto k morju teče v notranjost Afrike. Na območju, kamor nas popelje avtor tega sestavka, pa njen tok naleti na veliko oviro pustinje Kalahari, ki se v pretežnem delu razprostira 920 m nad morjem. Tu se reka razlije v veliko močvirje in se zaradi velikega izhlapevanja in zaradi puščavskega sveta izčrpa, sahne in usahne.

Močvirje ob izteku reke Okavango se nahaja na severozahodu republike Botswane, nekdane britanske kolonije Bechuanland. Neodvisna je postala leta 1966, ostala je še naprej članica britanske skupnosti narodov, a se je opredelila za neuvrščeno. Po površini (600 372 km²) je več kakor dva in polkrat večja od Jugoslavije, ima pa le 709 000 prebivalcev, kajti njeno ozemlje sta pretežno pustinja Kalahari in že omenjeno močvirje. Prebivalci se v glavnem ukvarjajo z živinorejo, manj s kmetijstvom. Veliko je še pastirskih nomadov in lovcev. Glavno mesto je Gaborone z 20 000 prebivalci.

Uredništvo

Pred leti sem prvič slišal za močvirje Okavango od svojega prijatelja in velikega raziskovalca Freddyja Bollerja.

To zanimivo močvirje leži severno od pustinje Kalahari. Močvirje ima ime po istoimenski reki, ki izvira v Angoli. Namesto da bi tekla proti morju, pa se obrne proti jugu. Na tej poti, na severu Botswane, naleti na vzpetine, ki jo ovirajo, da bi se iztekala v dolino Zambezi. Tako je nastala na površini 12 000 km² velika močvirnata delta, kjer pa voda kroži in reka velikokrat menja svojo smer, kar človeku hudo ovira orientacijo. Voda je tako čista, da se skozi njo vidi do globine 5 m, kar je za močvirje nekaj nenavadnega. Zato in zaradi zelo pisane ter bogate flore in favne je močvirje Okavango nekaj enkratnega.

To močvirje je še vedno največje območje spalne muhe tse-tse, raznih vrst komarjev, škorpionov, kač, krokodilov in še vrste drugih živali. Ker je ta delta zelo malo obiskana, je to kraj prvobitne, neraziskane narave, pravi raj za lovca.

Ta divji, neraziskani svet je zvalil tudi mene. Namenil sem se, da ga

obiščem. O sami organizaciji tega pohoda ne bi pisal. Naj povem le, da je trajalo polni dve leti, preden sva s prijateljem Pavlom dobila sporočilo, da je vse pripravljeno in da je kraj sestanka v mestecu Gaborone v Botswani.

S Pavlom sva bila že cepljena proti vsem mogočim boleznim, ki menda pretijo v Afriki, imela urejene vize in prtljago pripravljeno. Čez dva dni sva sedla v letalo DC 10 in se odpeljala novim, dotlej neznanim lovskim dogodivščinam naproti.

Sam polet, ki je trajal polnih 14 ur, ni bil nič posebnega, razen pri vmesnem pristanku v Kinšasi v Kongu. Imela sva občutek, da se od sončne vročine dušiva. Vrh vsega pa naju je v tem kraju, ob povratku v letalo, do kože premočil tropski naliv, pravi krop, kakor se je izrazil prijatelj Pavel. Tako sva torej takoj po prihodu v Afriko doživela »afriški krst«. Sicer nama je bilo pa vreme vse druge dni izredno naklonjeno, čeprav sva bila vsak dan mokra, a ne od dežja, temveč od vode močvirja Okavango. Sicer pa v Afriki sploh ni problem, če si moker, saj ti vroče sonce v pol ure posuši vso obleko, ki jo imaš na sebi.

V Johannesburgu, glavnem mestu Južne Afrike, sva s prijateljem zamenjala letalo za Gaborone, ki je bilo izhodišče naše lovske ekspedicije za Okavango. Tam sta naju na letališču že čakala Dirk in Fred, naša spremljevalca po zapletenih labirintih reke v velikem močvirju. Oba sta poklicna, izkušena lovca, ki poznata vse skrivnosti, pa tudi lepote močvirja, kamor smo bili namenjeni.

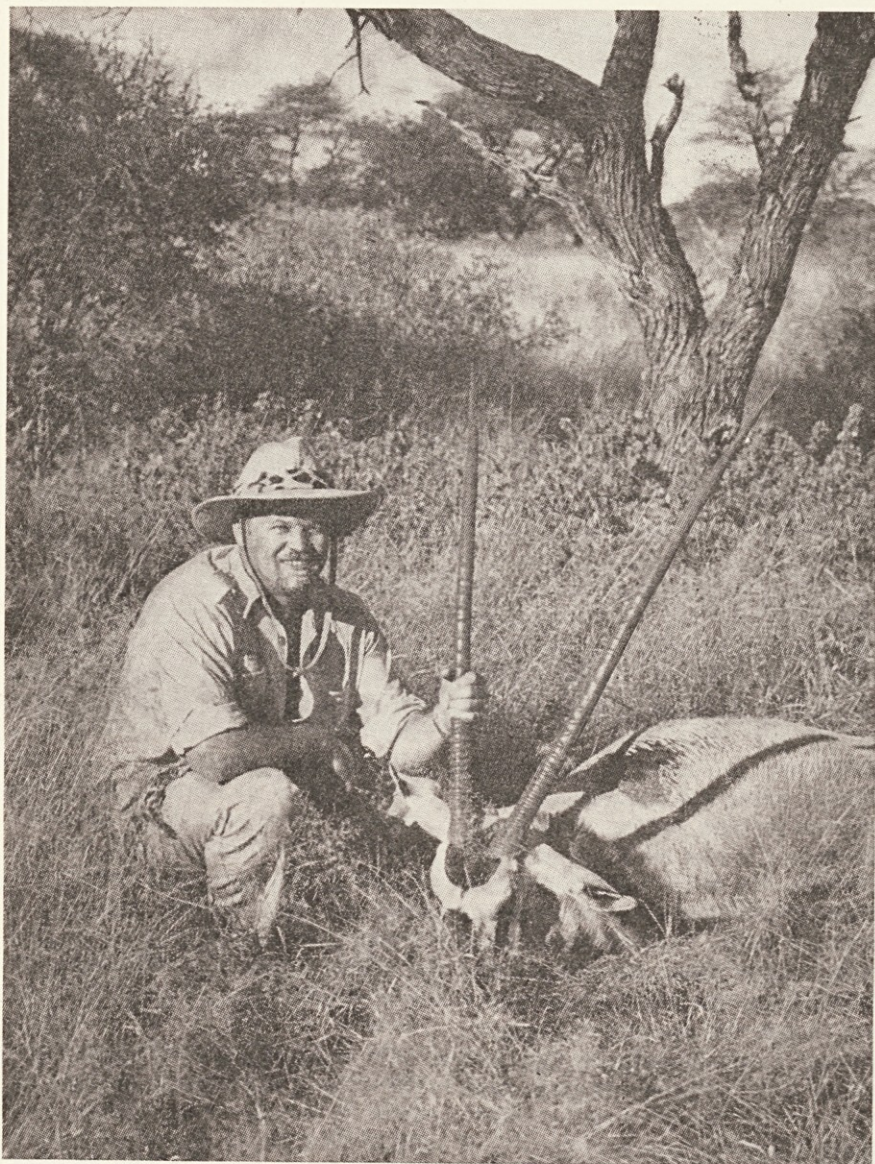
Skupaj smo odšli v hotel. Ker je bil že večer, sva s Pavlom povabila lovca na večerjo. Toda naletela sva na nenavadni južnoafriški običaj, ki ga nisva poznala. Črni vratar nas enostavno ni pustil v restavracijo, ker smo bili brez kravat. Morali smo se zadovoljiti z večerjo v spalnici. Še bolje tako! Smo se vsaj lahko v miru pogovorili o poti, ki nas je čakala. Odhod je bil predviden za naslednje

jutro ob sedmih. Rešiti smo morali še vprašanje, kaj vzeti s seboj v majhno letalo, ki nas bo poneslo do močvirja. Sporazumeli smo se, da vsak vzame s seboj le troje hlač, troje srajc, pulover, zdravila in seveda dve puški, naboje, lovski nož in dvogled.

Zjutraj smo sedli v letalo, majhen Piper, v katerega smo komaj zlezli. Skoraj bi bili v skrbeh zaradi vožnje, če mladi pilot ne bi tako pomirljivo deloval na nas. Potem smo tri ure leteli nad pustnjo Kalahari, nakar se je letalo spustilo na čistino, ki služi za letališče. Prispeli smo v Maun, večje naselje, kjer smo dočili gorivo in opravili poslednje nakupe. Tukaj sem prvič opazil visoke in lepe črnke iz rodu Herero, o katerih gre glas, da so poleg Masaik najlepše ženske v Afriki. Iz Mauna smo čez dobri dve uri spet poleteli. Kmalu smo bili nad močvirjem Okavango, ciljem našega potovanja. Čudovit je bil pogled z neba na to veliko površino, vso prepredeno z vijugastimi rečnimi rokavi, v katerih voda nenehno menjava barvo. Ob robovih pa raste visoka trava, trstje in tudi drevesa, ki se ponekod združujejo v gozdove. Z zraka smo videli tudi že divje

Antilopa impala (*Aepyceros melampus*)

Avtor članka Gustav Ozmec z uplenjeno antilopo sabljarko (Oryx algazel)

živali: slone, bivole ter druge parkljarje, ki jim nisem vedel imena. Naenkrat pa nas pilot zaprosi, naj mu pomagamo v tem blodnjaku iskati pisto, koder bi se spustili. »Tukaj nekje mora biti!« nam je zatrdil. S Pavlom sva se samo debelo spogledala. Še polno uro po tem smo krožili nad močvirjem, preden je pilot uzrl pristajalno stezo, skrito med drevjem. Spustil se je skoraj navpično, tako, da sem že mislil, da mi bo iztisnilo dušo. Zaprl sem oči, a ni bilo hudo, le močan sunek ob pristanku, nekaj vratolomnih poskokov in letalo se je ustavilo tik ob velikem drevesu, kjer sem že mislil, da se bomo razleteli. Torej smo le prispeli na cilj, prav v središče lovišča. Pilot je obrnil letalo in se spet dvignil. Zdelo se mi

je, da se je moral zelo potruditi, da se je letalo dovolj strmo dvignilo. Zdelo se mi je, kakor da se je vzpenjalo prav po vejah dreves. S Pavlom sva sklenila, da se bova vrnila raje z avtomobilom, četudi bo vožnja do Gaberona trajala tri dni in dve noči, kakor sta naju lovca že prej opozorila. Od nekod iz goščave se je pisti tudi že približal avtomobil — landrover, ki ga je vozil mlad črnc. Kmalu sem zvedel, da se imenuje Graham, da je to njegov prvi safari in da nas bo on vozil na tem safariju. Kmalu sem ga začel ceniti, kajti bil je zelo spreten voznik in dober mehanik, tako da z avtomobilom nismo imeli nikakih sitnosti. Kaj to pomeni, biti v takem svetu dober voznik, sem prav kmalu spoznal. Ko smo sedli

v landrover, sem ugotovil, da zaradi visoke trave sploh ni možno videti poti, kjer je treba voziti. Zato je Grahamu s palico kazal pot drug črnc, ki je sedel na strehi avtomobila. In tako smo na naši poti napredovali. Kako natančno in zahtevno je tako vodenje, sem kmalu ugotovil, ko sem jaz poskusil s palico »dirigirati« vozniku. Ni šlo! Graham je kmalu ustavil, ker si ni upal naprej. V visoki travi se namreč skrivajo podrti leseni debla, kotanje, luknje in močvirni jarki. Vsem tem preprekam se je treba izogibati, kar ni niti malo enostavno. Toda Jonny, naš »dirigent«, je bil star maček z devetletnimi izkušnjami na številnih lovskih vožnjah skozi divjino.

Po kratki, toda »pretresljivi« vožnji smo končno prispeli do taborišča: nekaj šotorov v gozdičku ob rečnem rokavu. Moj šotor je bil komaj 20 m od reke. Nekoliko odmaknjene v ozadje so bile hišice črncev. Nekateri izmed njih bodo tudi sodelovali na našem lovu. Kraj se imenuje Kwando, ki je torej izhodišče naših lovskih pohodov.

Dirk, ki je bil vodja safarija, nam ni pustil veliko časa za ogledovanje taborišča. Rekel je, da moramo takoj nekaj odstreliti, ker v taborišču nimajo mesa. Hitro smo sestavili ekipo: Dirk se je odločil zame. Dodelil pa nama je Jonnyja, Kenyja, Johna in Driverja. Jonny je bil star 35 let, izredno večš za vodenje avtomobila s palico in spreten poznavalec sledov živali. Govoril je malo. Spregovoril je morda le nekaj besed dnevno. Nasprotno pa je bil John izredno velik, brazgotinast po obrazu in močan kot bik. Menim, da ga je Dirk določil v ekipo prav zaradi njegove nenavadne moči. Keny je bil tudi majhen, toda nadvse spreten stezosledec in poznavalec divjadi. Najbolje je poznal te kraje, zato nas nikoli ni vodil zamen po sledeh divjadi. Bil je tudi spreten pri razkosavanju ustrelnjene divjadi. Driver pa nam je bil dodeljen v glavnem zato, da nam je pral in skrbel

Antilopa bongo (Boocerus euryceros)

za čaj, ki ga je dnevno vsak popil tudi do 6 litrov. Voznik avtomobila naše ekipe je bil Graham, ki sem ga že predstavil.

Pavel je prav tako dobil svojo ekipo, ki jo je vodil Fred.

In že se odpeljemo na prvi lov, da nastreliamo meso za večerjo. Ne daleč od taborišča se Dirk odloči za odstrel impale (*Aepyceros melampus*). S Kenjem se splaziva do prvega drevesa. Odjeknil je strel in impala je padla v ognju. Dirk me je že prej opozoril, naj zaradi mesa streljam v vrat. Prepričan pa sem bil, da me je na ta način hotel preizkusiti, kako streljam. Zato sem bil sila ponosen na ta moj prvi strel, ko sem s kroglo iz svoje puške 8×86, z daljnogledom, zadel antilopo na kakih 120 m točno v vrat. Dirk mi je čestital in rekel, da imam odslej pravico nositi naziv Robin Hood, naziv, ki pripada samo odličnim strelcem.

Po vrnitvi v taborišče se nam prileže prvi viski brez vode. Pravilo velja, da pij viski, kolikor hočeš, toda le, ko že zaide sonce. Končno le večerjamo, saj imamo že ves dan skoraj prazen želodec. Za večerjo je bilo meso impale in fižol iz konzerve. Za pijačo pa prekuhana voda in viski.

Po večerji sedimo ob ognju. Šele tedaj prisluhnemo raznim glasovom in krikom. Tedaj je bil ravno čas parjenja impal, zato so bili kriki teh antilop najpogostejši. Od časa do časa pa tudi slišimo, kakor da se prepirajo opice. Njihovi glasovi so prav posebno močni. Kričijo po nekaj minut, nakar utihnejo. Ko zarjove lev, mi poledeni kri. Glas kralja živali je res nekaj svojkega. Kljub temu, da si na varnem ob ognju, imaš nelagoden občutek, ki je podoben strahu. Vmes se pogovarjamo. Naju s Pavlom zanimajo predvsem izkušnje afriških lovcev. Hipoma pa prekine naše kramljanje nekakšno bobnanje. Zdelo se je, kakor da bi prihajalo od nekod iz šotorov. Pa so bili le povodni konji, ki so se oglašali iz rečnih rokavov.

Dirk nam pojasni, da sploh niso nevarni. Včasih, ko se igrajo, utegnejo sicer prevrniti kak čoln. Ne marajo pa ognja in prav zaradi ognja včasih napadejo. Povedal je še, da slabo vidijo, a nadvse dobro vohajo. Ob njihovih glasovih in pa zaradi ognja se zopet počutim nelagodno. Toda Dirk me potolaži, da je bolje imeti proti sebi povodne konje ob ognju, kakor hijene in leve brez ognja. Sicer pa so bili Dirkovi odgovori vedno nekoliko dvoumni, da nisem nikoli prav vedel, ali se šali ali misli resno. Tako mi je s sila resnim obrazom tudi zatrjeval, da je redka antilopa bongo (*Boocerus euryceros*) tako previdna in plašna, da lovec, ki jo hoče videti ali ustreliti, vsaj tri dni ne sme spregovoriti besedice. No, kar se tiče povodnih konj in hijen, sem bil prepričan, da zvečer takole na prostem brez ognja ne bi mogel zdržati. Že zaradi komarjev ne, ki so besno napadali, brž ko si se odmaknil od ognja, ki jih je za silo odganjal. Končno je prišel čas, da se umaknemo k počitku. Odšli smo v svoje šotore, a preden smo zlezli vsak v svojo spalno vrečo, smo si morali obleči še pulover, ker je postajalo občutno hladno.

Iz spanja me je prebudil Pavlov klic. Bilo je že jutro. Pavel, ki ni mogel pričakati zajtrka, me je prišel zbuditi, brž ko je sonce začelo vzhajati. Potožil mi je, da vso noč ni mogel zatisniti očesa, ker so se povodni konji pasli kar med šotori. Vso noč je prebdel s pripravljeno puško v roki. Jaz pa sem vso noč dobro spal, nič nisem vedel o povodnih konjih. Sploh sem se ime-

nitno počutil ter komaj čakal na nove dogodivščine novega dne v Afriki.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

NOV ZLOVEŠČI »LOVSKI ŠPORT«

Naši zahodni sosede so svetovno znani po svojem nečloveškem odnosu do vsakršne divjadi, zlasti pa do ptic selivk — dvakrat letno. Ne samo, da jih sami jedo, še izvažajo jih, podobno kakor sardine. Zaman so vsi napor ekološko naprednih Italijanov; kdor bi to početje s silo zakona spodrezal, bi neusmiljeno odletel na prvih volitvah. Tako bodo pa v Italiji kmalu ostali brez lova. Sedaj so si najpetičnejši med njimi izmislili novo zadoščanje svoji streliški sli. Kakor poroča zoološko društvo iz Frankfurta ob Majni, se s svoje riviere vozijo s hitrimi motornimi čolni ali ribiškimi ladjicami v Ligursko morje. Tam se zabavajo tudi z lovom na delfine. Ko z jamborov ugledajo jato delfinov, jih dohite in po njih pokajo z velikokalibrskimi risanicami — polavtomatskimi po možnosti. Žrtev potem na krovu potolčejo in odpro, od obilne »divjačine« pa si vzamejo samo najboljše, oba fileta, pljučni pečenki (ribici) ob hrbtnici. Iz njih si naredo imenitno »klobasarijo«, ostalo pa »velikodušno« vrnejo morju, ribam za hrano.

Tako pobijejo mesečno dobrih sto teh najinteligentnejših človekovih morskih polbratov, zgolj za »šport«, brez kake zveze s poklicnim pomorskim ribištvom. Kaj jim mar, da je delfin — razen ponekod ob Turčiji — v vsem Sredozemlju zaščiteno. Športni lov na delfine poznajo na vsem svetu samo — nosilci dvatisočletne rimske »kulture«. Mar ta svet res nima moči, da bi jim to početje končno in dokončno spodrezal?!

Iz avstrijske lovske revije »Der Anblick«, št. 11/79, str. 472, iz članke »Ein übler Sport« — povzel

France Avčín

Lovska organizacija

Lovci zgradili in vzeli v varstvo »kurirsko javko«

Tesno in pristno sodelovanje LD Fram, LD Hoče in LD Šmartno na Pohorju je že tradicija. Vsako leto te lovske družine priredijo skupni lov in srečanje vseh lovcev.

Skupna prireditev v letu 1979 je bila posvečena spominu na partizanske kurirje. Pod geslom »Na javki se dobimo« se je na Perkovem sedlu na Pohorju zbralo v nedeljo, 21. okt. 1979, nekaj sto ljudi, med njimi vsi lovci vzhodnega Pohorja.

Perkovo sedlo je bilo v NOB stečišče partizanskih kurirskih poti. Na pobudo lovcev in v sodelovanju z ZZB NOV Fram so v letu 1979 postavili na tem kraju spominsko obeležje, ki so ga odkrili na omenjenem srečanju lovcev in drugih občanov.

Ideja arhitekta Lazarevića in izvedba spominskega obeležja sta izvirni in duhoviti: počivališče za mimoidoče. V pohorskem stilu izoblikovana ter s skodlami krita uta, ki naj bi predstavljala kurirsko javko, je ustrezno vključena v naravno okolje. Zares hvale in posnemanja vredno delo, ki so ga opravili lovci vzhodnega Pohorja.

Otvoritev in tovariško srečanje je bilo treba doživeti, sicer si bogastva in izvirnosti programa ne moremo predočiti.

Lovci so se po skupnem lovu zbrali k pozdravu lovini, ki ga je oznanil lovski rog. Star in lep običaj je z burnim ploskanjem pozdravila množica občanov, predvsem mladina, ki je prišla na proslavo.

Godba na pihala iz Frajhajma na Pohorju, ki jo sestavljajo sami kmetje (večinoma lovci), je s svojim nastopom praznično vzdušje še povečala. Njeni zvoki so spodbujali

Med slavnostnim govorom Toneta Kropuška pri spominskem obeležju na Perkovem sedlu

in se spajali s partizansko in lovsko pesmijo vse tja do poznega večera.

Slovesnost je začela Jelka Vrhovšek, predsednica ZZB NOV Fram in borka Pohorske brigade.

Slavnostni govornik je bil Tone Kropušek, predsednik iz-

vršnega odbora ZLD Maribor, bivši kurir in borec Pohorske brigade. Med drugim je dejal:

»Zbrali smo se na stečišču partizanskih kurirskih poti, na kurirski javki, kamor so prihajali kurirji postaje TU 13, ki je bila nad Planico, kurirji po-

staje S 12, ki je bila nad Rušami, kurirji postaje S 8 iz Haloz, kurirji postaje S 10 nad Oplotnico in S 17 v Slovenskih goricah.

Jugoslovanska partizanska vojska je bila enotna armada. Njene čete, bataljoni, brigade, divizije in korpusi so se

Na slavnosti so več lovcem izročili odlikovanja Lovske zveze Slovenije

Foto L. Babič

bojevali na fronti vse Jugoslavije. Vse enote in tudi organi ljudske oblasti so bili med seboj povezani s posebno mrežo zvez, tako kakor živčevje povezuje posamezne dele telesa in mu omogoča enovito delovanje.

Telefonov takrat ni bilo, oziroma so bili v rokah sovražnika. Redke radijske zveze so bile sicer dragocene, vendar tako maloštevilne, da niti približno niso mogle zadovoljivo povezovati partizanskih enot in organov revolucije. Zato je bil zgrajen sistem kurirskih zvez. Kurirji so prenašali pisma in ustna sporočila, ukaze, pa tudi literaturo, od enote do enote. Prek kurirjev so se torej posamezni štabi in enote pogovarjali med seboj, se dogovarjali o skupnih načrtih za napad na sovražnika, obveščali drug drugega o nevarnostih in o nujni medsebojni pomoči.

Kurirji so bili mladi fantje, samostojni, spretni in hrabri. Njihove skrite poti — podobne lovskim stezam in stečinam divjadi — so vodile čisto skozi sovražnikova mravljišča, mimo njegovih zased in postojank. Mnogi, ki jih je presenetila zaseda, so se bili do zadnjega diha in uničili sporočila, da niso prišla v roke sovražniku. Samo iz postaje TV 13 je v pičlem letu padlo 7 kurirjev: spomnimo se Marka, Rudija, Karla, Tarzana, obeh Frančkov. Ti kurirji in na stotine drugih so darovali svoja življenja za svobodo, za nas.

Osnovna in vodilna ideja naše revolucije — ki jo je vodila KP — je bila in je: oblikovati človeka in humano skupnost ljudi; družbo, v kateri bodo ljudje ustvarjali svobodno, upravljali sami svoje odnose in gospodarili z dobrinami. To ni socializem brez človeka, pač pa socializem za človeka. Zanj so se bojevali partizanski borci, zanj so krvaveli, padali, zmagovali in zmagali.

Bili so to pohorci, šlandrovci, šercerjevci, tomšičevci, bračičevci in drugi tisoči slovenskih fantov in deklet.

Eno je gotovo: sedaj potrebujemo več tistih človeških vrlin, ki so krasile partizanske borce in kurirje. Tovarištvo in hrabrost, ljubezen in spoštovanje sočloveka, domovine, spoštovanje vsega, kar je plemenito. Prenesimo več

teh vrlin vase, v današnji čas in lažje se bomo upirali plazovom, ki jih sproža civilizacija, porabništvo, ki ponuja denar v zamenjavo za srce. Ni res, da sta hrabrost in tovarištvo stvar preteklosti. Vsak dan smo v situacijah, ko se zahteva od nas hrabrost, tovarištvo, poštenje. Mar se zanje ni treba boriti? Recimo, da je znanje bunkerju podobna utrdba. Nenehno jo je treba osvajati. Z mnogo zagona in truda, z neprestanim jurišem. Zakaj ne bi imenovali: delovni uspeh — zmago; neuspeh pri delu in učenju — poraz; izmikanje ustvarjalni aktivnosti — komodnost; lenobo — dezerterstvo; samoljubje in egoizem — netovarištvo!

Naj velja to sporočilo vsem, ki hočejo razvijati tradicijo NOB in pridobitve revolucije! Naj velja to sporočilo predvsem mladini! Naj velja kot izročilo partizanskih borcev in kurirjev, kot naša obveznost in dolg do velikega časa in ljudi, do ZK, ki je dvignila ljudi v upor in popeljala naše narode v samoupravni socializem!

Tovarišice in tovariši, ko odpiram to spominsko obeležje partizanskim kurirjem vzhodnega Pohorja, smo dolžni besedo priznanja in pohvale: lovskim družinam Fram, Hoče in Šmartno na Pohorju, kjer se je rodila ideja; lovcem teh družin, ki so opravili vsa potrebna dela; KO ZZB NOV Fram, ki je zamisel podprla in aktivno sodelovala pri postavitvi spomenika; ing. arh. Nemanji Lazareviču za izvršno idejo in projekt.

Po govoru tovariša Kropuška se je zvrstil bogat kulturni program učencev osnovne šole Fram.

Obeležje je v imenu lovcev vzhodnega Pohorja prevzel Štefan Pisanec, član LD Fram in bivši namestnik komandirja kurirske postaje TV 13.

Slovesnosti so prisostvovali tudi številni predstavniki družbenopolitičnega življenja, med njimi Jože Florjančič, član CK ZKS in sekretar občinske konference ZKS Maribor.

Tovariški razgovori, obujanje spominov bivših kurirjev, borcev, lovcev, pohorskih kmetov, ki so nudili kurirjem zavetje v najtežjih dneh naše borbe, mladine, ki nadaljuje

Lovska družina Rovte nad Logatcem je odprla svoj lovski dom v nedeljo, 29. julija 1979. Slavnosti se je udeležil tudi Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije. Čestital je lovski družini k uspehu in v svojem govoru obrazložil sedanje in bodoče naloge lovske organizacije.

Foto J. Srebrnjak

tradicije NOB, vse to je dalo prireditvi tudi posebno politično vrednost.

Rok

Setev in žetev polovških lovcev

V oktobru 1978 je bil lovcu Ludviku Germadniku, članu LD Bistra-Črna, naklonjen dan, kakršnih pomni le malo. Takrat je namreč v revirju Polovec (1000 m nadm. višine) uplenil jelena dvanajsteraka, katerega rogovje zavzema med Ludvikovimi trofejami (skoraj vse so gojitvene) osrednje mesto.

Potem, ko sem sam doživel edinstvene polovške lepote, sem se odločil napisati nekaj o naporih lovcev, ki so s svojo prizadevnostjo in trudom spremenili opuščene lehe v pašne površine za divjad.

Moj sogovornik je bil lovski čuvaj polovškega revirja Peter Majdič: »Trofeja Ludvika Germadnika je posledica večletne lovske delavnosti. V letih od 1974 do 1979 smo v tem revirju dosegli velike uspehe pri gojitvi srnjadi in jelenjadi. Letos spomladi pa smo obdelanim površinam — krmnim njivam — dodali še dve. Obe sta delo bogato poplačali s krmo, saj smo jo komaj spravili v dokaj velik kozolec. Tako bo divjad preskrbljena za primer hujše zime.

Tudi napor s krmnim ohrovtom niso bili zaman, čeprav je krmne njive nekajkrat pomendrala živina. Obiski jelenjadi so vse pogostejši. S tako pašo je zadovoljna tudi srnjad.

Z obdelovanjem površin za divjad se je začelo pred leti, ko je bilo na občnem zboru

Franc Sluga in Tone Černač pri spominski plošči v Kutlovcu
Foto Z. V.

LD sklenjeno, da se bomo lotili obdelovanja opuščenih površin in postavili tudi ustrezne lovske naprave. Posamezni člani so temu prvotno ugovarjali, češ da zaradi vikend hišice na Polovcu ne bo uspeha. Večina nas je bila pa nasprotnega mnenja. Dogovorili smo se z lastnikom zemljišča in se lotili dela. Prvo leto smo kulturi očistili in ju delno tudi preorali ter posadili koruzo in krompir. Od 1974 do 1979 smo kultivirali tri krmne njive, v velikosti ca. 40 arov. Postavili smo tudi kozolec, ki je hkrati krmišče za jelenjad in srnjad. Na drevesu smo zgradili opazovalno visoko prežo. S tem pa delo še ni pri kraju.

Polovski lovci so z doseženim v glavnem zadovoljni, pripravljeni pa so narediti še več, vse, kar od njih zahteva lovskogospodarski načrt. S pridnimi rokami Majdičevega Petra, Havnikovega Dolfca, Pa-

radiževega Ivana, Germadnikovega Ludvika, Kosovega Ivana in Franca, Jernejevega Zepija in Markovega Lojza jim bo to tudi uspelo. Pa dober pogled in ravne cevi, fantje s Polovca!

Gvido Pavlič

LD Prestrank odkrila spominsko obeležje

Člani LD Prestranek so se odločili, da v svojem lovskem okolišu, v Kutlovcu pod Trojico nad Prestrankom, odkrijejo obeležje v spomin na čase pred drugo svetovno vojno in na NOB.

V tem kraju so imeli borci proti italijanskim okupatorjem varno zavetišče. Med temi borci je bilo tudi več lovcev, izmed katerih sta se slovesnosti udeležila preživela Tone Černač in Franc Sluga. Odkritje je bilo na spominski

dan Osvobodilne fronte (OF) slovenskega naroda, 27. 4. 1979. Slovesnosti so se poleg članov domače LD in drugih LD udeležili tudi zastopniki družbenopolitičnih in športnih organizacij, predstavniki delovnih organizacij ter veliko drugih občanov Prestranka in Pivške kotline. Na slovesnosti so hkrati počastili ustanovitev OF, praznik dela 1. maj in 60-letnico KPJ in SKOJ.

Zbrani na tej slovesnosti so se spomnili članov domače LD in drugih lovskih družin, ki so kot borci in aktivisti v času NOB in tudi že pred vojno prispevali svoj delež v boju za osvoboditev. Številni med sedanjimi organiziranimi lovci so bili tedaj divji lovci, saj jih je okupator oropal njihovih pravic do gozdov in do lova. Prav ti pa so bili potem najdržnejši partizani. Vsi preživeli iz tistih časov so sedaj skupaj z mladimi lovci nosilci obrambnih priprav v sklopu ljudske obrambe, družbene samozaščite in Jugoslovanske ljudske armade.

Mladi lovci so se na tej slovesnosti obvezali, da bodo čuvali svobodne gozdove, ohranjali in razvijali tradicije NOB ter vzeli spominsko obeležje v svoje varstvo.

V kulturnem programu je sodeloval domači pevski zbor kakor tudi učenci in učitelji osnovne šole »25. maj« iz Prestranka. Šola je ob tej priložnosti v bunkerju blizu odkrite spominske plošče pripravila tudi razstavo najdenih predmetov iz časa italijanske okupacije in narodno-osvobodilnega boja.

F. Kidrič

Vse lovske družine naj bi v svojo dejavnost vključevale varstvo naravnega okolja!

Narava skozi biološki ritem nujno tvori tudi organske odpadke, ki jih v končni fazi svoje produktivnosti smotrno izkorišča pri nastajanju novih življenjskih tvorb in substanc. Nasprotno so pa odpadki, ki jih »proizvaja« človek s svojo dejavnostjo, takšni, da jih tako narava kot on sam ne moreta s pridom uporabiti.

Hitrost sodobnega razvoja narakuje izredno široko in vsestransko uporabo izdelkov iz plastičnih mas in drugih neuničljivih materialov. Žal se dandanes najdejo odpadki iz plastike ne le v neposredni bližini človeških naselij, temveč tudi globlje v naravi, kjer skrunijo polja, travnike, gozdove in poudarjajo človeško sebičnost in malomarnost. Tako v strugah rek in potokov, ob lovskih stezah in drugod ni težko odkriti odvrženih kant za goriva in maziva motornih žag, tetra in doypack embalažo raznih obiskovalcev, šaro črepij najrazličnejše posode, steklenic, konzervnih škatlic, pisano paleto polivinilastih vrečk itd. Take in podobne motive so sicer že večkrat naslikale kamere vztrajnih dokumentaristov, tudi branja in pisanja je bilo že veliko, vendar se rojeva občutek, da jezik sodobnega sveta, kot jezik mrtvaka, (vsaj navidezno) izgublja svoj smisel. Plakati in letaki, knjige in časopisi, napisani v jeziku 20. stoletja, ne morejo upravičiti blodnega stanja.

Nekaj mesecev je minilo, kar smo člani LD Bistra-Črna v okviru Gorske straže (GS) na Smrekovcu počistili okolje, porazno onesnaženo z različnimi odpadki. Teren je sicer pod zaščito PD Žerjav-Črna in nadzorstvom GS, vendar to ne pomeni, da naj bi ljudje, ki niso včlanjeni v omenjeni PD in GS, ostali hladni ob tolikem onesnaževanju. Ne bi bilo napak kršilce kaznovati na kraju prekrška, kar pa seveda zahteva povečano budnost GS in lovskočuvaljske službe. Prav tako ne gre zanemarjati dejstva, da je ena izmed osnovnih nalog in dolžnosti lovcev, predpisana v zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter ne nazadnje v ustavi SFRJ, da naravo ohranimo v prvotni obliki. Prav bi bilo, da bi vse lovske družine v svoje delovne akcije v večji meri vključevale tudi zaščito naravnega okolja.

Končno vseh potreb naše eksistence ne zadovoljujejo le naši domovi, te moderne železobetonske votline, usmerja naj nas tudi spoznanje, da v dolgi vrsti vsega živega izhajamo prav iz Velike Narave (če naj uporabim izraz prof. Avčina). Slehera nezainteresiranost torej pomeni ma-

čehovski odnos do tega širnega živega organizma.

Obraz narave je prizanesljiv in strpen — milijoni let spreminjajo njen ritem, tiktakanje nevidne ure nikoli ne priganja. Ne motimo torej nasilno skladno ubranih procesov narave, saj našemu skromnemu bivanju ne botruje niti polno stoletje! In ob vsem hudem nas nič hujšega ne more doletiti kakor usoda dinozavrov!

Tovariši lovci, naša prebujenost in volja naj nam ne dovolita, da bi šli mimo odpadkov, ki onečaščajo naše lovišče! Poberimo jih, da zadovoljimo etičnemu odnosu do naše Velike učiteljice!

Gvido Pavlič,
LD Bistra-Črna

Zdravko Štular, starešina LD Kropa, govori ob otvoritvi

LD Kropa obnovila in povečala kočo na Petelinovcu

Pravzaprav so lovci že pred dvema desetletjema — na pobudo člana Ludvika Vidica — postavili lovsko kočo na Petelinovcu pri Jamniku, na lepi razgledni točki, od koder vidiš pol Gorenjske. Stala je torej v zgornjem delu lovišča LD Kropa, ki meri ca. 3600 ha in je hribovito z manjšimi ravninskimi polji in travniki na

območju Rovt, Češnjice, Mišač in Dobrave. Razprostira se od Save prek prezrenjsko-dobravske planote, čez dolino Lipnice in se nato vzpne v gozdnata pobočja Jelovice tja do njenega vrha. S srnadjo, ki je najbolj številna, si delijo življenjski prostor še gams, divji petelin, zajec, lisica, »priseljenec« muflon in tudi kak prehodni jelen, divji prašič in celo medved. Lovišče je razdeljeno na 5 revirjev, v

katerih LD vsestransko dobro gospodari. Opis III. revirja je v Lovcu 1/79, str. 23/24, pod naslovom »Krmišče, lovska koča — tovarištvo«.

Čas razdira, a tudi gradi. Tako je z leti nastala potreba po obnovi oz. povečanju lovske koče, kajti članstvo je od začetnih 22 lovcev naraslo do sedaj na 40. Sklep o popravilu in povečanju lovske koče v lovski dom je bil sprejet na zasedanju skupščine LD,

6. 5. 1978. Po tem sklepu naj bi tudi vsak član do 60. leta starosti delal za dom brezplačno 40 ur. Skupno pa je bilo opravljenih 3000 ur, kar je povprečno 70 ur na člana. Čeprav nad 60-let stare člane ni vezal sklep, so prostovoljno opravili določeno število ur: Janez Pogačnik, Polde Cvetko, Stanko Bešter, Gabrijel Jeraša in še nekateri drugi. Prav posebno se je pri tem delu izkazal starešina LD, kot pobudnik, organizator in predsednik gradbenega odbora. Ni le vodil dela, ampak je tudi fizično ogromno delal, prevozil v ta namen stotine kilometrov, prenekatero noč prebil na gradbišču pri delu in za to žrtvoval tudi denar iz lastnega žepa. Omeniti je treba tudi še Jožeta Finžgarja, ki se je udeležil vseh delovnih akcij in bil s pametnimi predlogi desna roka tovariša Štularja. Jože Ješe je mojstrsko opravil vsa mizar-ska dela, ki ustvarjajo prijetno počutje v notranjosti koče. Vsem imenovanim je LD ob otvoritvi podelila posebna priznanja. Poleg vseh že omenjenih so jih prejeli še: Jože Babič, Rok Gašperšič, Janez Mohorič in Ludvik Vidic.

Poleg udarniškega dela je bil potreben tudi denar; Ljubljanski banki gre zahvala, ker je lovski družini odobrila potreben kredit.

Obnovljeni in povečani dom je 4. 11. 1979 odprl, ob številni udeležbi lovcev in drugih gostov, starešina LD Kropa Zdravko Štular in ga izročil njegovemu namenu.

Pred slovesno otvoritvijo doma so trije lovci odnesli venec k bližnjemu spomeniku partizanu-lovcu in s tem simbolično izkazali hvaležnost padlim za svobodo, v kateri lovci svobodni lovimo, gojimo in čuvamo divjad ter tudi gradimo.

S. L.

Dom Lovske družine Kropa na Petelinovcu na Jelovici

Foto F. Perdan

LD Ivančna gorica na poučnem izletu

Strokovno izobraževanje lovcev naj bi bila prva naloga vsake LD. Lovci moramo biti gojitelji divjadi in čuvarji narave!

Da se člani LD Ivančna gorica čimbolj lovsko izpopolnijo, so 8. 9. 1979 priredili poučni izlet pod strokovnim vodstvom v

Bistro, Snežnik in na Travno goro. Izleta se je udeležilo 47 članov, med njimi 5 pripravnikov.

V Bistri so si ogledali gozdarski muzej, lesarski muzej in s prav posebnim zanimanjem lovski muzej, ki je poln nagačenih živali iz naših lovišč in tudi iz lovišč zunaj naših meja. Na člane so naredili poseben vtis los, medved, volkovi in več drugih. Zanimiva je tudi zbirka starega lovskega orožja. Lovci so se dolgo zadrževali ob trofejah in vitrinah ter poslušali razlago izkušenih lovcev. Vprašanj o tem in onem je bilo veliko.

V starem snežniškem dvorcu smo si ogledali, poleg zgodovinskih soban in pohoštva, predvsem nagačeno divjad in trofeje iz snežniških gozdov. Zgodovino tega gradu nam je prikazala ravnateljica muzeja in nam tudi na zastavljena vprašanja strokovno odgovarjala. Našo pozornost je pritegnilo rogovje vseh vrst. Videli smo, kaj spada v gojitveni odstrel in kaj je kapitalno rogovje.

Na Travni gori smo videli prostrane gozdove v lovišču LD Sodražica. Funkcionar te LD nam je pripovedoval o divjadi teh obširnih gozdov, o odstrelu in skrbi za srnjad in jelenjad v hudih zimah.

Polni vtisov smo se proti večeru zadovoljni vračali domov. Med vožnjo ni manjkalo šaljkv in ubrano petje je napolnjevalo avtobus; koval se se vezi tovarštva zelene bratovščine.

Franjo Kozelj

Jubilanti

Sedemdesetletnika iz LD Kapla

Jože Garnut je 2. aprila 1979 praznoval svojo 70-letnico. Rojen je bil v kmečki in lovski družini v Sp. Kapli. Že kot deček je vzljubil naravo in lov; njegovo življenje na kme-

tiji je bilo tesno povezano z naravo. Lovske pravice — orožni list in lovsko karto — je dobil z jamstvom staršev in lovozakupnika že leta 1927. Torej je lovec 52 let.

V času okupacije se seveda ni ukvarjal z lovom. Glavna skrb mu je bila številna družina, a tudi za partizane je skrbel. Nemški okupator ga je preganjal in zaprl. Po osvoboditvi je sodeloval pri ustanovitvi naše LD. Člani so cenili njegovo poštenost, iskrenost, delavnost in izkušnje, zato so ga izvolili za starešino, ki je 26 let uspešno vodil LD. Član UO LD in vodja revirja pa je še sedaj. Brakade, ki jih je vodil lovovodja Jože, so bile izredno doživljene. Zgodb o lisicah ve toliko, da bi jih ne zmanjkalo ure in ure. Kako jih ne bi vedel, saj je lisic postrelil čez 100! Vseskozi je gojil goniče ali brak-jazbečarje s posebno pozornostjo in ljubeznijo. Za delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom za zasluge in z redom III. stopnje.

Anton Vraber pa je praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan 13. 12. 1979. Rojen je bil v ugledni kmečki družini v Sp. Kapli. Njegovi predniki so bili lovci. Z jamstvom staršev in lovozakupnika je dobil orožni list in lovsko karto leta 1928. Poleg častitljive starosti torej tudi častitljivi lovski staž!

Med drugo svetovno vojno, ko so okupatorji večini slovenskih lovcev zaplenili orožje, se je tudi Anton moral zadovoljiti le z lovom v mislih in spominih. Njegova trdna kmetija je bila v NOB mnogim partizanom varno zatočišče. Po vojni se je takoj vključil v zeleno bratovščino. Bil je prizadeven in delaven član, zato mu je članstvo zaupalo mesto predsednika NO 18 let. V upravnem odboru je deloval 6 let, prav toliko let je pa tudi predsedoval disc. razsodišču LD. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge. Tudi Vraber je bil navdušen rejec in gojitelj goničev ter brak-jazbečarjev.

Obema jubilentoma želimo še vnaprej lepo življenjsko jesen, še veliko zdravih, zadovoljnih let in Diana naj ju še velikokrat popelje v naše lepo lovišče.

Člani LD Kapla — M. Š.

Matevž Eržen

Filip Lavriša

Matevž Eržen, ustanovni član naše LD, je pred 11 meseci praznoval svojo 70-letnico. Rojen je bil v Šutni pri Škofji Loki. V lovsko organizacijo je stopil takoj po vojni in sicer v LD Žabnica. Po združitvi sosednih lovskih družin leta 1950 v LD Sorško polje je postal član novoustanovljene LD. V upravnem odboru je požrtvovalno deloval 23 let. Gospodar LD je bil 6 let (1957—1964). Vedno je bil prijeten tovariš in svetovalec. Vseskozi goji tudi lovskega psa in nesebično pomaga so-lovcem poiskati obstreljeno malo divjad. Na lov vseskozi prihaja bolj zaradi ljubezni

do narave in lovskega tovarštva, kakor pa zaradi streljanja. Je značajan človek, ki ga hitro vzljubiš, ker veje iz nje ga življenjska svežina. Po tolikih letih delovanja v upravnem odboru je bil 3 leta član nadzornega odbora LD. Nato je bil izvoljen v disciplinsko sodišče LD. Za svoje dolgoletno delo v lovski organizaciji je bil odlikovan z redom za lovske zasluge III. stopnje. Iskreno mu čestitamo k visokemu življenjskemu jubileju in mu želimo, da bi še mnogo let hodil po našem in njegovem lepem lovišču!

Člani LD Sorško polje — L. S.

Anton Vraber in Jože Garnut iz LD Kapla

Filip Lavriša-Savc — je 22. 8. 1979 zdrav in veder dopolnil 70 let. Ko pogleda nazaj na prehojeni del življenjske poti, je lahko ponosen. V času okupacije je bil kot zaveden Slovenec predan aktivist.

V NOB se je vključil že zgodaj kot terenec-tiskar. Sprva je tiskal partizansko gradivo, letake in plakate. Dobival pa je vse težje naloge, dokler ni organiziral izdelavo in odpremo na teren kar treh tiskarskih strojev, ki so pod imeni TRILOF (3 leta OF), DONAS (po Donu) in JULIJA budili vstajo na Gorenjskem. Njegove naloge so bile izredno težke in nevarne. V juliju 1944 je odšel v partizane in do osvoboditve delal na »svojih« tiskarskih strojih. Po vojni je poprijel kot aktivist v domačem kraju Mavčiče, kjer je izvrševal številne funkcije, predvsem v družbenopolitičnih organizacijah.

Za svoje delo je dobil več državnih odlikovanj.

V lovske vrste se je tovariš Lavriša vključil takoj po osvoboditvi. Bil je med ustanovitelji LD Mavčiče. Po združitvi te LD s sosednimi lov. družinami v LD Sorško polje je bil skoraj nepretrgoma v upravnem odboru. Tajnik LD je bil 6 let, blagajnik pa 12 let. Kot funkcionar ni bil nikoli oblasten, temveč vedno prijeten, tovariški. Vseskozi goji lovske pse in vneto sodeluje z besedo in delom. Tovariš Filip je vsestranski: je tudi vnet čebelar, ukvarja se s sadjarstvom in ima mnogo smisla za vse lepo. Zato je v vsaki družbi dobrodošel. Kličemo mu: Še na mnoga zdrava, zadovoljna leta!

Člani LD Sorško polje —
S. L.

Lovski oprtnik

Še o škodljivem psu v lovišču

V Lovcu, št. 7 — 1979, smo brali članek B. Leskovica »Kateri pes je škodljiv v lovišču?« Avtor navaja, da lovci postrelimo preveč neškodljivih rodovniških psov v loviščih.

Soglašam, da ni v skladu z občo človeško in lovsko etiko, če lovec ustrelji psa v pričo gospodarja. Vsekakor je to treba izvršiti v ustreznih okoliščinah in na tak način, da gospodarja čim manj prizade. Dejstvo je, da je mnogo psov odtujenih in ne pridejo pogosto v stik z naravo. Predvsem so to športni in službeni psi. Ti so delno res izgubili nagon za preganjanje divjadi oziroma ga jim je ostalo le nekaj, da divjad nekoliko poženejo. Ali takšnega psa res ne bi smeli odstreliti?

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi pravi, da je lovcu dovoljeno pokončati psa, če neposredno preganja oz. uničuje divjad, brez ozira, koliko je oddaljen od gospodarja ali hiše. Zakon dovoljuje tudi pokončati psa, ki se potika po lovišču več kakor 200 m od hiš ali več kakor 50 m od gospodarja. Če pes ne pokončuje divjadi neposredno, jo pa posredno s tem, da jo vznemirja. Že človek ima rad mir v svojem okolju, kaj šele divjad! Toda, če se pojavi razgrajča v človekovem okolju, ga prizadeti lahko prijavi, ker je kalil javni red in mir. Temu seveda sledi ustrezna kazen. Komu naj se pa pritoži divjad zoper preganjanje in vznemirjanje? Naj prijavi psa sodniku za prekrške? Te sposobnosti divjad seveda nima, zato moramo pa kršilce kaznovati — lovci!

Nikakega prerekanja med lovci in nelovci ne bi bilo, če bi lastniki vodili in spuščali službene in športne pse na takih

prostorih, kjer ne bi ogrožali divjadi. Končno imamo v Sloveniji tudi urejena vežbališča za pse (stadioni in športna igrišča). Teh bi se bilo treba posluževati tudi za razgibanje in spuščanje psov!

Iz članka B. L. tudi izhaja, da naj bi preveliko pokončevanje psov preprečili z določilom v poslovníku LD: psa odstrelimo šele po predhodni ugotovitvi, da dela škodo v lovišču. To naj bi torej pomenilo, da naj ga odstrelimo šele, ko je oskrnil naravo z uničenjem živali. Mar ne bi bilo prav, da bi bili lovci dobri gospodarji in »zdravili« že tudi preventivno, ne pa šele, ko so tu že posledice. Če bi tako delali v gospodarstvu, bi kmalu občutili težke posledice! Končno je pa tudi lovstvo del gospodarstva, ki mu je treba namenjati našo skrb tudi z zatiranjem psov, ki delajo škodo v lovišču.

Kaj naj pravzaprav pomeni, »da pes dela škodo v lovišču?« Menim, da škode ne pomeni le raztrgana divjad, ampak tudi pogosto vznemirjanje.

Prav bi bilo, da lovci ne bi zapirali oči pred psi in mačkami, ki delajo škodo v loviščih.

D. Robert

Čar srebrne noči

Čas polne lune je, temperatura krepko pod ničlo, — 15 stopinj. Kristalne jasnosti neba ne moti niti najmanjši oblak, ne vznemirja niti najrahljši piš vetra, le snežena skorja poka in škriplje pod nogami. V mrakobo zimskega večera, z rahlo meglico in sivino, nenadoma prodre lunin svit. Kakor da bi nevidni svečar prižgal luč. Nebo je posuto z neštetimi zvezdami in po njegovi črtni že plava ščip, mogočen, sijoč in zasnežena krajina odseva njegovo blede svetlobo. Na goli rebari, kjer se gozd strmo dviga, se medlo črtajo sence mogočnih smrek.

Ko se oko privadi igri teme in beline, vidi pravzaprav le skrivnostno toplo črmino gozda, ki jo prekinjajo le posamezne zaplate snega po vejavi smrek, in hladno bleščečo se belino snežne planjave,

posute s posameznimi grmi, katerih veje se jasno očrtavajo iz beline tal. Nad vsem tem se razprostira brezdanja črna neba, posutega z neštetimi zvezdami, med katerimi se kakor med ovčicami sprehaja mogočni pastir, ščip. Nasprotja so ostra in igra beline s črnim ozadjem ustvarja fantastične kombinacije ostrih senc smrekovega gozda, ki kakor sključene postavne nočnih popotnikov beže nekam čez rob v daljavo. Tišina je popolna.

Ob pomanjkanju zvokov slišim neko notranje brnenje, ki kakor da bi spreminjalo frekvenco, menja svojo višino in tudi napetost. Luč iz oddaljene domačije se mi dozdeva kot svetilnik, kot daljna opora popotniku. To je čas za razmišljanje, ko se človek kar pogrezne globoko v sebe, iščeč oprijemljivo témo, na katero bi lahko navezal lebdeče misli. Čim manj najdem oprijemljivega, tem bolj se pogrezam v čudno, prijetno stanje. Počutim se osvobojenega vseh nepotrebnih in nasilnih signalov zunanjega sveta, ki posiljujejo človekova čutila v vsakdanjem življenju. To očiščevanje je kakor osvobajanje duha.

Nenadni sunki mraza me sprelete po hrbtu kakor udarci z bičem. Drget me zdrami iz zamaknenosti in oči začno pozorno preiskovati okolico. Dvesto korakov od mene na planjavi, pokriti s snežno belino, na kateri je lunin svit vzburljivo svetlikanje milijonov snežnih kristalčkov, se jasno riše kozolec, do polovice napolnjen s slamo. Pod spodnjo lato opazim nenavadno senco. Zajec je, ne eden, dva sta. Že prej so me krvavi sledovi na snegu opozorili, da je prišel že čas zajčje ženitve. Ugledam še tri zajce na odprtem. Prične se ples. Temne sence skačejo, tekajo, se vrte, dvigujejo in plešejo svoj nenavaden, fantastični ples na belem odru narave. Opazujem to poezijo, ta ritem življenja, dokler mi vseh pet ne izgine in se spoji s temno kuliso gozda. Mraz polagoma prevzema moje telo. Počasi se odpravim. Še dolgo v zimsko noč mi srebrna pravljica polne lune kaže svoje čudovite oblike.

Tone Komat

Prevara

Prijatelj je povedal Tonetu, ki je mlad lovec po letih in lovskem stažu, da je našel vhod v lisičji brlog. Povedal mu je, kje in mu svetoval, naj gre pogledat, mogoče bo kaj uspeha.

Tone je takoj pomislil na nočno čakanje, saj se je luna debelila. Podvival se je in odhitel, kajti sedaj je priložnost dobiti lisičji kožuh.

Da, vse je bilo tako, kakor mu je bil povedal prijatelj. Še najbolj pa je mladega lovca razveselilo, da je v na novo zapadlem snegu opazil sveže lisičje sledove. Vodili so v lisičino, dokaz, da je zvatorepka doma, najbrž pri počitku pred svojim nočnim pohodom. Lovcu je bilo toplo pri srcu in pomislil je: Že nočoj bom tipal njeno toplo dlako! Potreben je le še dober načrt.

Vhod v lisičino je bil ob štoru nekoč debelega drevesa. Sicer pa vsenaokrog velika goličava, nobenega drevesa, razen skupine štirih starih, debelih akacij proti vzhodu in akacijevnega drevesca zahodno od lisičjega brloga. Vsa drevesa so bila od lisičine oddaljena približno 70 korakov. Popoldne, ko se je dan nagibal k noči, se je Tone vrnil s puško. Namestil se je ob debelih deblih akacij v dobrem kritju in čakal. Luna je že vžela in osvetljevala vhod v lisičji dom. Nekaj minut pred osemnajsto uro se je že prikazala lisica. Toda za učinkovit strel iz šibrenice je 70 korakov predaleč. Tone je upal, da se bo lisica podala na potep v smer proti njemu. Zvatorepka pa je najprej ovohala zrak, se otresla peska in

prsti, pogledala okrog sebe in odšla v zahodno stran.

Tone je čakal samo še nekaj časa, kajti po hrbtu ga je že lizala koza, ker se je slabo zavaroval pred mrazom. »Ena: nič zate, zvatorepka!« je Tone pljunil v sneg in odšel domov.

Naslednji večer so bile spet zvezde na nebu in mesec je vžsel, ko je bil Tone že na svojem mestu pri debelih akacijah.

Le nekaj minut kasneje kakor prejšnji večer je lisica pomolila glavo iz luknje. Ovohala je zrak, se otresla peska in prsti, pogledala naokrog in odšla spet v zahodno smer.

Tone si je obrisal svečo pod nosom, potegnil naboja iz cevi in odšel proti domu. Od jeze je dvakrat pljunil v sneg in premišljal, kako bi ukanil lisico.

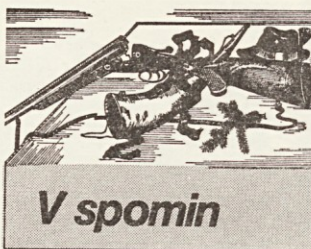
Tretje popoldne si je Tone oblekel praznično suknjo, a ni zavil k starim drevesom, pač pa k mladi akaciji zahodno od brloga. Sleknil je suknjo in z njo ogrnil samotno mlado akacijo, da je bila videti od daleč kakor samotni popotnik. Tone pa je odhitel po velikem ovinku mimo lisičine na svoje staro čakališče.

A na tleh ne bo več čakal, da bo sapa nesla njegov dah lisiči naravnost v nos. Splezal je v zajetno drevesno rogovilo, se udobno namestil in napolnil puško.

Kazalca na uri sta se zopet pomikala na šesto, ko se je pred vhom v brlog zopet pojavila lisica. Skoraj do minute je bila točna. Zopet je ovohala zrak, si otresla pesek in prst ter se ozrla okrog sebe. Zopet se je usmerila proti zahodu, toda »mož v suknji« sredi goličave ji je ustavil korak. Obrnila se je in skoraj stekla v nasprotno smer proti vzhodu.

Tone je imel puško že pri licu. Lisica se je za hip ustavila kakih 50 korakov pred strelcem. Lovcu je srce tolklo v grlu, objemala ga je že tudi lovska mrzlica, skoraj bi se začel tresti po vsem životu. Tedaj je lisica krenila naprej in se lovcu približala na 30 korakov.

Takrat je Tone ukrivil kazalec. Lisico je vrglo v zrak, potem pa je na mestu obležala. Tako je torej Tone šele tretji večer božal njen lep, mehki kožuh.

Matko Vogrinec je umrl 29. 5. 1979, v 73. letu starosti. Bil je soustanovitelj LD Videm ob Ščavnici in bil njen član vse do leta 1978, nato pa postal član LD Radvanje. V LD Videm je bil predsednik disciplinskega razsodišča od 1970. do 1978. leta. V LD Radvanje pa je takoj prevzel naloge kronista LD. Odlikovan je bil z znakom za lovske služuge. Veliko truda je tudi vložil, da je LD Radvanje razvila lovski prapor.

Njegov prijeten, veder značaj je izredno vplival na vsakogar, ki je bil v njegovi družbi. Dragi Matko, imeli smo te radi, cenili tvoje bogate izkušnje, zato te ne bomo pozabili.

LD Radvanje — G. L.

Pavle Podlesek nas je za vedno zapustil 5. 1. 1979, v 58. letu starosti.

Kot šolnik in prosvetar je leta 1952 prevzel mesto upravitelja oz. ravnatelja šole na Kapeli pri Radencih in jo potem uspešno vodil 25 let. Takoj po vojni se je vključil v delo pri obnovi domovine, v delo družbenopolitičnih organizacij kraja in občine. Po njegovi služugi je Kapela dobila tudi novo, sodobno osnovno šolo. Njegova delavnost se je tudi močno odražala v gasilskem društvu v Kapeli.

V LD Radenci se je vključil leta 1954, toda lovec je bil že prej. V naši LD je bil 8 let predsednik NO, 4 leta pa predsednik disciplinskega razsodišča. Nazadnje je bil član NO. Bil je discipliniran lovec in vedno je rad sodeloval pri raznih lovskih akcijah. Bil je vzor poštenega, delavnega učitelja, hkrati pa tudi skrbnega varuha divjadi in drugih živali proste narave. Pot v lovišče mu je hkrati pomenila zdravje in razvedrilo. Skrb za

Pavle Podlesek

divjad mu je bila vzvišena dolžnost.

Za svoje požrtvovalno in plodno delo je prejel številna visoka odlikovanja in priznanja: red dela s srebrnim vencem, Šilihovo nagrado za prosvetno delo, posebno priznanje občinske skupščine, priznanje Vinogradniškega gospodarstva Kapela, gasilska odlikovanja itd. Kako znan in priljubljen je bil na celotnem območju Pomurja, je dokazalo spremstvo na njegovi zadnji poti. Več govornikov mu je ob odprtem grobu izrazilo priznanje za njegovo delo. Po žalostinkah pevskih zborov smo se od pokojnika poslovili tudi lovci z lovskimi častmi.

Člani LD Radenci — F. D.

Alojz Hruševar je umrl 24. maja 1979, čez 10 mesecev bi dočakal 90 let starosti. Lovec je bil vse od leta 1908, torej je začel nositi lovsko puško še v Avstro-Ogrski. Najprej je bil logar in lovski čuvaj v Boštanju. Njegovo lovsko udeleževanje je prekinila prva svetovna vojna. Kot avstrijski vojak je bil ujet na ruski fronti. Ker je imel priložnost, da se je v Rusiji izkazal kot sposoben lovec, je dobil službo pomožnega lovskega čuvaja pri ruski gosposki. Po povratku v domovino je služboval kot lovski čuvaj pri lovozakupniku dr. Preiferju, vse do druge svetovne vojne. Okupator je Alojza že leta 1941 izselil v Nemčijo. Po vojni se je vrnil v svoj domači kraj, v Kržišče pri Raki in bil med ustanovitelji LD Raka, ki

Popravite!

Na Lovčevem koledarju 1980, ki je bil priložen vsem Izvodom decembrske številke 1979, popravite pri lovnihih dobah tiskarsko napako: lovna doba na goloba grivarja in grlice je do 31. 12. (decembra), ne pa do 31. 8. (avgusta)!

Uredništvo

Štefan Martinec

Alojz Hruševar

Franc Razdrih

Franjo Zadnik

ga je leta 1971 imenovala za svojega častnega člana. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Dne 26. maja 1979 je zadonel lovski rog v zadnje slovo dolgoletnemu lovovodji, ki je tolikokrat vodil lovski rod na jesenskih skupnih lovih po dolenskih gričih in vinogradih; odjeknili so streli v počastitev dolgoletnemu lovske- mu čuvaju, ki je bil strah in trepet divjih lovcev.

Dragi in spoštovani Lojze, naj ti bo lahka tvoja ljubljena domača gruda!

Člani LD Raka — Z. S.

Milan Bremec, zgleden tovariš, ljubitelj narave, gospodar LD Toško čelo, je preminil 24. 7. 1979. Umrl je komaj 55 let star.

Še mlad je vzljudil divjad, saj je odrasel sredi gozdov na Toškem čelu.

Bil je predan aktivist NOB na dolomitskem področju, toda okupator ga je leta 1944 interniral. Vrnil se je šele po osvoboditvi. Po vojni je bil 6 let pripadnik ljudske milice. Nato se je zaposlil v Litostroju, kjer je delal vse do pomladi 1979, ko je bil zaradi bolezni upokojen.

V lovske vrste se je vključil leta 1952. Postal je nadvse poštovan član naše LD in LD Polhov Gradec. Od leta 1954 do svoje smrti je bil član upravnega odbora in nad 10 let gospodar ene ali druge LD. Nepozabne nam bodo ostale brakade, na katerih je Milan kot vodja brakirjev z zvestimi psi gonilci ter lov-

skim rogom pričaral vso lepoto, organiziranost ter družabnost te vrste lova.

Za viden prispevek v NOB in vestno delo v Litostroju je bil odlikovan, za delo v lovstvu in lovski kinologiji pa je prejel znak za lovske zasluge in srebrni kinološki znak.

Ob velikem številu lovcev, tudi iz sosednih lovskih družin, delovnih tovarišev in krajanov smo ga ob žalostinkah litostrojske godbe spremili s številnimi prapori na ljubljanske Žale. Ob odprtem grobu so se od njega poslovili predstavniki Litostroja, ZZB NOV Podutik in LD Toško čelo. Z zvokom lovskega roga in smrekovimi vejicami smo mu izkazali poslednjo čast.

Hvala ti za vse, dragi Milan, kar si dal za našo svobodo in za razvoj ter napredek naše lovske organizacije.

LD Toško čelo — A. B.

Franc Razdrih je umrl v 75. letu starosti, od njega pa smo se poslovili lovci iz vsega Bohinja 30. 5. 1979.

Rojen je bil v Šmarati na Notranjskem, kot sin gozdarja in lovskega čuvaja. Pot za boljšim zaslužkom ga je pripeljala v Boh. Bistrico, kjer si je ustvaril družino.

Po osvoboditvi je bil med ustanovitelji naše LD, katere član je bil vse do svoje smrti. Zaradi njegove delavnosti so mu v LD zaupali razne dolžnosti. Tajnik LD je bil 14 let, 5 let je bil član NO, več let pa tudi član disciplinske komisije. Bil je nesebičen tova-

riš, predan lovstvu, s svojimi izkušnjami in znanjem pa odličan mentor mladim lovcem. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. Ne bo ga več med nas, a spomin nanj bo trajen in lep.

Člani LD Boh. Bistrica — A. Š.

Franjo Zadnik je umrl 25. junija 1979, v 74. letu starosti. Mladost je preživel v Ljubljani, nato je bil v Beogradu, kjer je kot aktivist Ljudske fronte dočkal osvoboditev. Vrnil se je v Ljubljano in delal v zobozdravstvu kot zobotehnik do upokojitve.

Član LD Medvode je bil od leta 1948 do smrti. Kot član upravnega odbora LD pa je deloval 11 let (1948—1960), nato tudi nekaj let kot član NO LD. Ob 70-letnici slovenskega lovstva — v letu 1977 je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge. Leto in pol za tem, ko smo mu izročili to odlikovanje, pa smo se poslednjič zbrali ob njem, ob žari z njegovim pepelom. V zadnje slovo mu je zapel zbor LD Medvode in številni lovci smo mu izkazali lovske časti. Trajen spomin in spoštovanje velikemu prijatelju!

Lovci LD Medvode — T. Š.

Stane Novinec je za vedno zapustil lovske vrste po tragični nesreči, v 53. letu starosti. V prerani grob smo ga spremili 15. 10. 1979. Lovce

je bil od leta 1954 in zelo delaven, zato mu je LD tudi zaupala odgovorne naloge. Bil je nad 10 let član UO LD, medtem 5 let blagajnik. Razen tega je bil 12 let revirni vodja, cenilec škode, lovski čuvaj, mentor pripravnikom itd. Vseskozi je gojil lovske pse in izšolal nekaj psov v odlične krvosledce.

Dolgo se ga bomo spominjali in dolgo ga bomo zelo pogrešali.

Člani LD Toplice — S. P.

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Matija Rutar, LD Tolmin, * 20. 2. 1896, † 17. 2. 1979.

Karel Drnovšek, LD Izlake, * 27. 7. 1913, † 24. 10. 1979.

Vinko Borštar, LD Šentvid pri Stični, * 22. 7. 1925, † 2. oktobra 1979.

Franc Panič, LD Križevci pri Ljutomeru, * 23. 9. 1902, † 26. 6. 1979.

Matija Udovč, LD »Udenboršt«, * 30. 12. 1903, † 11. julija 1979.

Ignac Kuhar, LD »Udenboršt«, * 21. 7. 1899, † 4. 8. 1979.

Umrlim časten spomin!

Lovska kinologija

Lovsko kinološko društvo Kočevje je zaživelo

Že decembra 1978 je bil ustanovni občni zbor Lovskega kinološkega društva Kočevje, na katerem so člani sprejeli pravila, program dela in finančni načrt dohodkov in izdatkov za leto 1979, v višini 25 410 din.

V programu so si med drugimi tudi zadali nalogo, da zgradijo umetni rov za preiz-

kušnje in tekme jamarjev, katerega pa naj bi člani uporabljali tudi za vežbanje svojih psov.

Že na telesnem ocenjevanju psov, 29. 4. 1979, je bilo veliko zanimanje vodnikov za včlanjenje v novo društvo.

Dne 22. 7. 1979 je Društvo uspešno organiziralo lokalno tekmo lovskih psov na umetnem krvnem sledu.

Za zaključek programa za leto 1979 je bila preizkušnja naravnih zasnov jamarjev, 23. 9. 1979, v Sodražici. Tu je namreč društvo zgradilo umetni rov. Preizkušnje se je udeležilo 8 vodnikov s 3 lovskimi terierji, 4 resastimi jazbečarji in 1 kratkodlakim jazbečarjem. Odrasla lisica v rovu je bila izredno napadalna. Ostrost smo preizkušali pred rešetko in je zaradi tega uvrstitev tudi nekoliko nižja.

Najboljši je bil lovski terier Azor, JRLT 60860, z vodnikom Ivanom Pirnatom, Brege.

Med jazbečarji je bil najboljši Amor, JRJki 60172, z vodnikom Jožetom Štimcem iz Štalcarjev. Pes ima izredno dobre naravne zasnove. Čeprav je star komaj eno leto, je poleg vseh obveznih disciplin tudi aportaliziral iz vode, kar za jazbečarje ni obvezno.

Kljub slabemu vremenu smo dokaj hitro preizkusili tudi glasnost na sledu. Sedem psov je bilo sledoglasnih, 1 terier (psica) pa samo vidoglasen. Pri preizkusu zdržnosti ob strelu so bili vsi pozitivni — strelomirni.

V skupni uvrstitvi je sedem psov doseglo III. oceno, eden (psica) pa ni izpolnil pogojev (v rovu).

Prireditelj, ki jo je vodil tajnik LKD Mirko Stražišar, je bila dobro organizirana. Lovski družini Sodražica vsa pohvala za razumevanje in sodelovanje z LKD!

Jože Vester,
kinol. sodnik

Tako naj se ne sodi na PNZ!

V soboto, 13. 10. 1979, je bila v Slovenski Bistrici preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) jamarjev z območja ZLD Maribor, ki jo je izvedlo Lovsko kinološko društvo (LKD) Maribor. Ocenjevali so kinol. sodniki: Franc Dečman, Milan

Ivezić in Ivan Caf. Vodja prireditve je bil domačin Alojz Fišinger.

Prijavljenih je bilo 21 psov jamarjev, vodniki pa so jih privedli 17. Približno polovica psov telesno ni bila ocenjena. Neocenjeni psi pa ne bi smeli na PNZ! Več teh psov spomladi ni bilo telesno ocenjenih, ker so bili takrat še premaladi. Torej bi morali biti ocenjeni neposredno pred PNZ! O tej zadevi je bil izvršilni odbor LKD Maribor obveščen. Člen 5 pravilnika JKS, točka f, o delu jamarjev predpisuje tole: »Psi, ki niso ocenjeni v eksterierju (zunanost), na prireditvi ne morejo sodelovati.« Vodniki so privedli svoje pse v dobri veri, da bodo le-ti pred prireditvijo telesno ocenjeni. LKD Maribor je v ta namen določilo tretjega sodnika, hkrati pa tudi priporočilo, da naj pse pregledajo le površno in jim omogočijo PNZ brez vpisa telesne ocene v rodovnik. Takšno početje je skrajno neodgovorno. Kolikor LKD Maribor ni seznanjeno s pravilnikom JKS, naj si ga priskrbi! Pes lahko opravlja PNZ do starosti 18 mesecev, potem pa le z vodnikovim opravičilom, zakaj se pes ni mogel udeležiti preizkušnje pravočasno. Tudi to predpisuje omenjeni pravilnik.

Kar se tiče uspehov, more na PNZ priti v nagradni razred le pes (psica) s starostjo od 9 do 18 mesecev, ne pa

2-, 3- in večletni psi, kar se je dogajalo na prireditvi LKD Maribor v Slovenski Bistrici. S tem želim poudariti, da preizkušnja velja mlademu psu, ki naj pokaže vse svoje naravne sposobnosti in naj si ob stvarni ocenitvi prisluži I., II. ali III. oceno. Ne pa, da mladega psa popolnoma zasenči starejši šolan pes. Starejši psi naj se udeležujejo uporabnostnih ali specialnih tekem in naj si tam zaslužijo ustrezne ocene.

Zato sem zelo presenečen nad prirediteljem in sodniki, ki niso upoštevali pravilnika in se niso po njem ravnali. Saj je pravilnik samo eden! Ne bi se spuščal v polemiko, če je vsem znan ali ne, prepričan pa sem, da ga sodniki poznajo.

Po dopoldanskem deževju je bil močan veter, ko so sodniki ocenjevali delo psov na planem. Delo na planem je v glavnem: iskati in poiskati zajca ter ga goniti. Toda po izjavah vodnikov in sodnikov so videli vsega le 6 zajcev pri 17 psih v dveh skupinah! Vprašam se, kako sodniki ob tako malo zajcev lahko dobe realno sliko o sledoglasnosti, vidoglasnosti ali nemosti 17 psov?!

Pri tako majhnem številu zajcev večina psov ni prišla na zajčji lož. Če pa se je zajec pokazal kje v daljavi, je pa trajalo nekaj minut, preden je vodnik s psom prišel na zajčji sled, ki je bil za neizkušne-

nega mladega psa v vetrovnem vremenu tedaj že skoraj izbrisan. V takšnih okoliščinah ocena psa pač ne more biti stvarna. Prireditelju ni prišlo na um, da bi delo na planem opustil in prireditev izvedel tam, kjer so primerni pogoji — zajci.

LKD je osnovano pač zato, da pomaga vodnikom in psom, da skrbijo za zrejo, preizkušnje, tekme... Pes nam je vse bolj potreben za izvajanje pravičnega lova. LKD naj ima čim jasnejšo sliko o stanju kinologije na svojem območju, ne pa nasprotno, kakor je pokazala preizkušnja v Slov. Bistrici!

Na koncu v premislek še to: Kako so se počutili vodniki s telesno neocenjenimi psi, ko so videli, da so sodniki 2 terierki telesno ocenili, za druge pse pa ni bilo časa! Podpisani sem kinol. sodnik za jamarje (IV. grupa), na tej preizkušnji sem bil pa vodnik svojega psa. Te vrstice sem napisal na pobudo več razočaranih vodnikov na tej prireditvi — da do takšnih in podobnih primerov ne bi več prišlo.

Milan Kranjc

Preizkušnja naravnih zasnov goničev in brak-jazbečarjev v Oplotnici

Preizkušnja naravnih zasnov goničev in brak-jazbečarjev je bila 22. septembra 1979. Izvrstno so se izkazali vodniki, ki so privedli na preizkušnjo skupno 12 psov, od tega 4 brak-jazbečarje, 4 kratkodlake istrske goniče, 1 resastega istrskega goniča in 1 koroškega žigca.

Preizkušnjo je uspešno opravilo 10 psov. Dva vodnika sta s svojima psoma odstopila, čeprav sta imela priložnost, da preizkušnjo s psoma ponovita. Število zajcev je bilo zadovoljivo, tako da je dolgouhca dvignil vsak pes.

Teren za preizkušnjo je bil zelo dobro izbran, kar so dokazali tudi uspehi.

Najbolje so se uvrstili:

1. Baso — koroški žigec, v avstrijski rodovni knjigi št. 914, dosegel 106 točk.

Kdl. ptičar Held vom Lindenkreuz, ki ga je DLPŠ — podružnica za Pomurje in Podravje — uvozila iz ZR Nemčije

Foto V. Pirher

2. Asta — GKi 60 697, dosegla 99 točk.

3. Ago — Bj 60 868, dosegel 93 točk.

Po preizkušnji so bili razglašeni rezultati. Ob tej priložnosti sem poudaril potrebo in pomen novoustanovljenega lovskega kinološkega društva pri ZLD Maribor in prisotnim nakazal smernice bodočega dela.

Na preizkušnji so sodelovali: vodja tekme Ludvik Brence, pomočnika na terenu člana LD Oplotnica Maks Sevshek in Milan Javornik. Ocenjevala sva Silvo Pavlinc in podpisani. Preizkušnji je prisostvovalo 15 lovske pripravnikov in 10 starejših članov okoliških lovske družin.

Za dobro organizacijo in disciplino se zahvaljujem vsem sodelujočim in LD Oplotnica za ustrezen del lovišča, ki ga je dala na voljo za to prireditev.

Ludvik Brence,
kinol. sodnik

Tekma krvosledcev ZGD Triglav

Zavod za gojitev divjadi Triglav, s sedežem na Bledu, je tudi letos — že petič — priredil tekmo krvosledcev, ki so last poklicnih lovcev tega zavoda. Namen vsakoletnega tekmovanja je: ugotoviti sposobnost psa in njegovega vodnika. Vodstvo lovišča se na ta način tudi prizadeva, da bi imelo v lovišču zadostno število čim uporabnejših psov. Hkrati s tekmo je bila tudi preizkušnja naravnih zasnov mladih barvarjev, za namenom, da se ugotovi, kaj od njih lahko še pričakujejo. Prireditve je bila 13. septembra 1979, v središču triglavskega lovišča, v Radovni.

Uspehi:

Starejših, zrelih psov je tekmovalo 9:

2 hanoveranca, 5 štajerskih ostrodlakov goničev, 1 brak-jazbečar in 1 bavarski barvar. 1. Brin, hanoveranec, dosegel 152 točk in I. a oceno. Je specialist na krvnem sledu in je že dvakrat osvojil prehodni pokal. Lastnik in vodnik Anton Zadnikar.

Udeleženci tekme krvosledcev Zavoda za gojitev divjadi Triglav

Foto R. Jemc

2. Ar, štajerski ostrodlaki gonič, dosegel 140 točk in I. b oceno. Pes je še mlad in je z ozirom na njegovo starost uspeh odličen. V bodoče se od psa pričakuje še več. Vodnik Ciril Bradaškja.

3. Aron, štajerski ostrodlaki gonič, dosegel 140 točk in I. c oceno. Pes ima izredne zasnove. Še nadalje ga je treba vztrajno vaditi. Vodnik Jože Debevč.

Nadalje so starejši, zreli psi imeli takele uspehe oz. neuspehe: 1 brak-jazbečar (psica) II. ocena, 1 štajerski ostrodlaki gonič III. ocena, 1 štajerski ostrodlaki gonič diskvalificiran in vodniki 3 psov (1 ostrodlaki štajerski gonič, 1 bavarski barvar, 1 hanoveranec) so med tekmovanjem odstopili.

Mladi psi so tekmovali 3: 1 hanoveranec, 1 štajerski ostrodlaki gonič, 1 ostrodlaki jazbečar.

Najboljši je bil ostrodlaki jazbečar Kurir, ki je dosegel 64 točk in III. oceno. Njegov vodnik Mladen Kavran.

Štajerski ostrodlaki gonič ni pokazal potrebnega zanimanja, zato je vodnik odstopil. Izven konkurence je tekmoval hanoveranec Varat, ki je dosegel 130 točk. Pes ima

odlično zasnovo in tudi odlično šolo. Njegov lastnik in vodnik je Lojze Mlakar, Škofja Loka.

Vodja prireditve je bil Julijan Črv, sekretar Zavoda, ki mu gre vse priznanje za pripravo tekmovanja kakor tudi za red in disciplino na tekmovanju. Pet najboljših vodnikov je prejelo spominske nagrade. Prehodni pokal je pripadel zopet — sicer z enoletnim presledkom — Antonu Zadnikarju oziroma njegovemu psu Brinu. Vodnik Zadnikar se bo prizadeval še nadalje, da bi pokal osvojil v trajno last.

Mlajše vodnike, ki niso zadostno in ustrezno pripravili svojih psov za tekmo, pa je treba spodbujati in jim pomagati z nasveti.

Miloš Kelih,
kinol. sodnik

Jesenska zrejna preizkušnja in poljska tekma ptičarjev, v lovišču LD Križevci pri Ljutomeru

Na preizkušnjo, ki je bila 20. 10. 1979, so vodniki privedli 2 nemška kratkodlaka ptičarja in 2 nemška žimavca, na poljski tekmi pa je sodelovala samo nemška žimavca.

Lovišče je bilo za preizkušnjo idealno, ker je bilo dovolj male divjadi, vključno polj. jerebic. Vreme je bilo ugodno, le proti poldnevu je postalo precej vroče, kar je delo psov nekoliko otežkočalo. Na preizkušnji sem ocenjeval sam, ker se drugi sodnik iz neznanega vzroka vabilu ni odzval. Vodja prireditve je bil Valter Horn, pomagal pa mu je Maks Nemec. Oba sta svoje delo opravila brezhibno. Prireditelj je preskrbel tudi primerno število rac, tako da je bilo tudi za delo v vodi vzorno poskrbljeno.

Uspehi na jesenski zrejni preizkušnji:

1. Ilk vom hellen Kamp, 1076 b/78, nemški kratkodlaki ptičar s telesno oceno prav dobro, lastnik in vodnik Franc Feuš iz Ljutomeru. Pes je pokazal odličen nos, izredno hitro in sistematično iskanje ter trdno stojo, skratka, zasnove, ki dokazujejo visoko kakovost. Žal ga mladi vodnik ni dovolj izšolal v priučenih predmetih, predvsem v prinašanju in ubogljivosti, kar je bil tudi razlog, da pes ni prišel v prvi nagradni razred. Dosegel je II. a oceno.

2. Adi Bobrovski, JRPo 60 136, nemški žimavec s prav dobro telesno oceno, lastnik in vodnik Miha Štuhec iz Lju-

tomera. Pes je pokazal dober nos, primerno iskanje, trdno stojjo in izredno voljo do dela. Vodnik ga bo moral še bolj utrditi v vajah ubogljivosti, pa tudi v prinašanju. Pes je dosegel II. b oceno.

3. Igor vom hellen Kamp, 1073 b/78, nemški kratkodlaki ptičar z dobro telesno oceno, lastnik in vodnik Marjan Hedžet, Bučkovci. Pes je enako dobro lovsko zasnovan kakor ilk. Nekoliko smole je imel pri vodnem delu, površno pa je bil šolan tudi v prinašanju, zato je dosegel le III. oceno. Mladi vodnik kaže veliko zanimanje za vodenje ptičarja, zato sem prepričan, da bo psa tudi primerno izšolal.

Četrti pes — nemški žimavec — je bil na polju sicer uspešen, a je povsem odpovedal pri vodnem delu, zato preizkušnje ni opravil.

Na poljski tekmi je nastopila le nemška žimavka Lady v. d. roten Dehle, 106 285, s telesno oceno prav dobro. Lastnik in vodnik je Franc Feuš iz Ljutomera. Prikupna psica je pokazala odlične lovske zasnove, dobro je tudi izšolana v ubogljivosti. V prinašanju jo bo moral vodnik še nekoliko utrditi. Dosegla je 178 točk in I. nagradni razred.

Vsi psi so pokazali nadpovprečne lovske zasnove. Bežno naj omenim, da so trije od nastopajočih psov uvoženi iz ZR Nemčije. Prav ti trije (nemška kdl. ptičarja in žimavka) so pokazali najboljše zasnove. Razen samca, ki mu manjka zob, obadva priporočam za pleme. Ob izbiri primernih plemenskih partnerjev bosta brez dvoma prispevala k izboljšanju telesnih kakovosti in lovskih lastnosti svojih dveh pasem. Prireditelju, LD Križevci, predvsem pa vsem vodnikom se za nemoten potek preizkušnje in tekme zahvaljujem.

Vojko Pirher,
kinol. sodnik

Predvidena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 2. 2. Rejec Anton Kozole, Mali Kamen 30, Senovo.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 7. 2. Rejec Franc Križnik, Kaševa 9, Vojnik.

Kdl. istrski goniči (JRGki):

Leglo 26. 1. Rejec Vinko Medved, Srednja Kanomlja 12, Idrija.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 10. 1. Rejec Leopold Rebernak, Kalše 28, Šmartno na Pohorju.

Leglo 13. 1. Rejec Jože Zajc, Ambrus 48, Zagradec.

Leglo 26. 1. Rejec Franc Grilc, Dovško 8, Senovo.

Basset hound (JRBSh):

Leglo 10. 1. Rejec Rafaela Tavčar, Dorfarje 6, Žabnica.

Leglo 16. 12. 1979. Rejec Polona Zornada, Oktobrske revolucije 18 A, Izola.

Labradorski prinašalec (JRLR):

Leglo 7. 2. Rejec Jože Vester, Bistrica 168, Tržič.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 7. 1. Rejec Ivan Geč, Loče 5, Dobova.

Leglo 8. 1. Rejec Ivan Samec, Škoflekova 9, Vojnik.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 10. 1. Rejec Alojz Fišinger, Kajuhova 74, Slov. Bistrica.

Štajerski res. goniči (JRGšr):

Leglo 16. 10. Rejec Florjan Tišler, Krnica, Zgornje Gorje.

Kinološka zveza Slovenije

Kaj, če ...

Kaj, če bi se zajcem razvili možgani
pa bi nekoč
po veselici pijani
iz svoje raketne rampe
nasuli v tuje vampe
ves svoj »šrot«?

Nič. Bili bi si bot!

Jože Praprotnik

Pol zares, pol za šalo

Kmet je pritekel povedat lovcu Tonetu, da je v gozdu videl lisico na hrastu.

»Ne bodi neumen! Lisica pa na hrastu, saj ni neverica!« Tone ni mogel verjeti.

»Da, da, na tistem starem hrastu, ki ga je veter tako zelo nagnil!«

Hip zatem je Tone že pograbil puško in skupaj z gručo radovednežev odhitel v gozd.

Neverjetno, toda resnično: lisica je bila na hrastu.

Fantje so bili radovedni, kako neki je lisica mogla zlesti tako visoko na drevo. Kaj jo je vleklo v hrastovo krošnjo? Morda se ji je zmešalo? Ampak radi bi jo videli, kako bo splezala ali skočila z drevesa. Zato je Tonetova puška molčala.

Fantje so tolkli po sosednjih tanjših deblih pa tudi po hrastu, toda lisica — visoko od tal — je krčevito objemala deblo z vsemi štirimi in se držala kakor klop. Ni se niti upala obrniti, kaj šele, da bi splezala navzdol ali skočila osem metrov globoko. Šele strel iz Tonetove puške jo je mrtvo vrgel na tla.

Ko so Tonetovi lovski tovariši zvedeli za lisico na hrastu, so izdrli marsikatero.

»Veš, Tone, zakaj je lisica splezala na drevo? Zato, da je ti ne bi dobil v nos!«

Lojze pa je dodal:

»Če je lisica res objemala

hrastovo deblo, se je tega naučila od mene. Morala me je gledati, ko sem s svojim dekletom v gozdu nabiral rože in počel še kaj drugega.«

Štefan Martinec

Pozna svojega »lovca«

Žena pred lovom naroči svojemu možu:

»Če bodo zajci predragi pa prinesi kakega fazana...«

L. B.

Lisica in psica ter sporazum

Podpisana Lisica od danes naprej

ne jem več mesa,
zaradi stabilizacije
gozdnega gospodarstva in
vsega cesarstva.

Podpisana Psica od danes naprej

ne sklicujem več sej
in problemskih konferenc
o poštenju lisic in moralnosti
psic.
(Oboje je izpadlo kot »vic«.)

Sporazum še velja.
Vendar živali pravijo,
da je več sej kot mesa.
Ha, ha, ha!

Jože Praprotnik

Beseda odveč

Iz več nagrobnih govorov in iz dopisov o jubilarjih in umrlih uredništvu našega glasila: »Bil je lovec že v rani mladosti...«

Narisa! M. Bregar

**NOVA
LAHKA
REPETIRKA**

MANNLICHER

LUXUS

Tradicionalne, kakor ime, so tudi 100-letne izkušnje te tovarne orožja, ki je ena izmed najbolj znanih tovarn te vrste na svetu.

Ročica zaklepa je sedaj priročnejša in tek zaklepa še mehkejši kakor pri prejšnjih manlihericah.

Nabojnik je jeklen in kot posebnost izdelan po želji tudi za 6 nabojev, kar pride zlasti v poštev na skupnih lovih, npr. na divje prašiče. Nabojnik se polni s pritiskom na naboje od zgoraj.

Repetiranje — potiskanje nabojev v nabojišče in izmetavanje tulcev — je lahko in tiho.

Puška MANNLICHER — LUXUS, s težo 3,49 kg, je tako lahka predvsem zaradi svoje dovršene oblike in tehnike. Izvrstno strelno sposobnost pa ima zlasti zaradi hladno kovanih cevi.

Puške te vrste, v kalibrih 7 × 64, .30 — 06 in 6,5 × 57, ima na zalogi generalni zastopnik za Jugoslavijo

HANS FANZOJ
puškarna

BOROVlje — FERLACH
Griesgasse 1
Avstrija

Najnižje eksportne cene!

Prvič po lovskih smučinah

LD Hotedršica organizira smučarsko tekmovanje v tekih za člane lovskih družin in lovce gojitvenih lovišč. Dodatno bo pripravljena tudi smučina za ne-lovce.

Pokrovitelj tekmovanja je Agrotehnika-Gruda, Ljubljana.

Vodstva lovskih družin in gojitvenih lovišč, takoj izpolnite prejete prijavnice in jih odpošljite na naslov spodaj! Prav tako kopije odrezkov o vplačani prijavnini.

Tekmovanje bo v nedeljo, 27. jan. 1980. Podrobnejše obvestilo je v decembrskem LOVCU 1979.

LD Hotedršica, Hotedršica 82, 61372 Hotedršica. Telefon (061) 769 017.

Lovci, kinologi, ljubitelji psov ptičarjev!

Na zalogi imamo 100 izvodov knjige »Poenter lovački pas«. Avtorja knjige sta prof. dr. Milorad Tadić in ing. Mihajlo Hadži-Pavlović. Knjiga je v srbsko-hrvatskem jeziku, obsega 195 strani in je opremljena s 70 strokovnimi in drugimi slikami.

Knjiga ima 6 poglavij: Nastanek in zgodovina poentra, Ocenjevanje in standardi, Delo in tekme, Šolanje, Lov, Nabava in zreja.

Knjiga je primerna za vsakega kinologa, še zlasti pa za lovca ljubitelja psov ptičarjev.

Cena knjigi je 180 din. Naročite jo lahko po telefonu (061) 22 798 ali pa pismeno na naslov spodaj. Na željo vam knjigo pošljemo po povzetju.

Kinološka zveza Slovenije, Župančičeva 9, 61000 LJUBLJANA

VII. srečanje lovskih pevskih zborov Slovenije v Trbovljah

bo v soboto, 9. maja 1980. K sodelovanju vabimo vse lovske pevske zборе, oktete in skupine rogistov.

Prosimo vse, ki želijo na tem srečanju sodelovati, da do 31. t. m. pošljejo prijave na naslov: **Pevski zbor LD Trbovlje, Gabersko 1, 61420 Trbovlje.**

Srečanje bo pod pokroviteljstvom Zveze lovskih družin Zasavje — Trbovlje.

Vsem zborom, ki bodo poslali prijave, bomo poslali podrobnejši program srečanja in notno gradivo za skupne pesmi.

Lovska družina Trbovlje

Loviti divjad v visokem snegu je — prepovedano!

Iz 49. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč.

Kazen za kršilce tega člena predpisuje 80. člen, točka 7, navedenega zakona.

Kdaj je za divjad sneg visok? — Tedaj, ko ji povzroča večje težave pri prehranjevanju in gibanju.

Vaša dolžnost je divjadi v stiski pomagati!

Če zapade visok sneg, ga ob krmiščih čim hitreje odstranite do tal!

Še zlasti je to potrebno pri krmiščih za fazane in jerebice!

Naredite čim daljše gazi od krmišč v okolico do skrivališč in zaklonišč divjadi!

Organizirajte redno zalaganje krmišč s hrano!

Poskrbite tudi za krmljenje malih ptic vseh vrst!

Odrta in iztrebljena trupla zveri obesite v zavetni kraj v gozdu ali pri vašem domu za hrano sinicam, žolnam in detlom!

POMNITE: VARSTVO DIVJADI JE PRVA NALOGA VSAKEGA LOVCA!

MALI OGLASI

Tečaj za vodnike lovskih psov

priredita Lovsko kinološko društvo Ljubljana (LKD LJ) in Društvo ljubiteljev ptičarjev in španjelov (DLPS).

Tečaj bo ob sredah v bivši gostilni Tome, Seničica 1 pri Medvodah, in se prične 16. januarja 1980, ob 16. uri. Za člane lovskih družin ZLD Ljubljana in DLPS je tečaj brezplačen, za ostale prispevek po 300 din. Prijavite se pri ZLD Ljubljana, telefon (061) 23 067.

Prodaj malo rabljeno češko bokarico, kal. 7 × 57 R—12, in šibrene naboje istega kalibra. — Tomaž Andolšek, Pod rebrom 24, 64264 Bohinjska Bistrica.

Karabinko CZ z daljnogledom prodam. — Alojz Potočnik, Kolodvorska 3, 61290 Grosuplje.

Prodaj šibrenico CZ, kal. 12—12, in nov strelni daljnogled ZEISS 4 × 32. — Marko Pintar, Praprotno 13, 64227 Selca.

Ugodno prodam dveletnega črno-belega koker španjela, odličnega za lov. — Zdravko Furlan, Podraga 8, 65272 Podnanos.

Prodaj lovske terierje mladiče. — Alojz Avsenik, Letališka 12, 64248 Lesce.

Prodaj leglo resastih štajerskih goničev, cena po dogovoru. — Florjan Tišler, Krnica 2 b, 64247 Zg. Gorje.

Prodaj nem. kratkodlakega ptičarja, tri leta starega, temne barve, dobrega za lov. — Jože Furlan, Podraga 25, 65272 Podnanos.

Prodaj revijo Lovec, letnike od 1954 do 1964. — Sirc, C. Revolucije 5, 64270 Jesenice.

Prodaj špringer španjelki, s telesnima ocenama prav dobro, stari leto in pol. — Tone Macele, Krožna pot 16, (Hrušica), 61000 Ljubljana.

SLIKE NA OVITKU:

1. **Kos — našopirjeno perje in topel zrak v njegovih votlih kosteh, da mraz ni tako hud**
Foto Konrad Mlinar
2. **Veliki kalin ali grikar (Pyrrhula pyrrhula) ne gnezdi pri nas, pač pa je naš zimski gost**
Foto Konrad Mlinar
3. **Tudi srna se zna zviti v klobčič, da ji mraz pri počitku in spanju ne more do živega**
Foto Jože Markizeti
4. **V drugi polovici januarja se mlakarice začnajo družiti v pare**
Foto Konrad Mlinar
5. **Kragulj se čez zimo še najmanj pri- tožuje, saj so mu »tarče« na belem snegu tako rekoč na dlani**
Foto Konrad Mlinar

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI:

Sinice (Parus major) pri »obedu« na odrlih lisičjih truplih, ki ju je obesil lovec. Lovci, posnemajte!

Foto Janez Konečnik

